

IPS Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, înconjurat de Ierarhii membri ai Sinodului Mitropolitan: IPS Arhiepiscopul Justinian, al Episcopiei Maramureșului, PS Petroniu, Episcopul Sălajului, PS Vasile Someșanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și PS Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Maramureșului. Sfânta Mănăstire Bârsana, Maramureș, 29 iunie 2014.

ORTODOXIA TRANSILVANĂ ÎN CONFRUNTARE CU SECULARISMUL DE AZI

Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, întrunit la Mănăstirea Bârsana, pe 29 iunie 2014, și-a însușit proiectele de viitor ale Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului, întrunită în ședință la Cluj-Napoca pe 14 iunie 2014

roiectele de perspectivă ale acestui for deliberativ al Eparhiei vizează o seamă de probleme importante legate de viața spirituală, filantropică, culturală și socială a credincioșilor, pe care le luăm pe rând:

Cu toate realizările frumoase, atât pe tărâm duhovnicesc, cât și edilitar, filantropic și cultural, se constată nevoia dinamizării activității preoților și consiliilor parohiale în multe parohii. Dinamica vieții sociale fiind una alertă, nu ne putem limita la o slujire liturgică în biserică, ci trebuie să ieșim întru întâmpinarea nevoilor oamenilor. Mijloacele de misiune să fie cele adecvate vremurilor, folosindu-ne de tehnica modernă. Nu ne mai putem permite o activitate anemică.

În ultima vreme, la adresa Bisericii Ortodoxe, apar tot mai dese **atacuri generate de parteneriatul cu statul român în domeniul educației**. Este un domeniu în care nu trebuie să cedăm deoarece colaborarea și cooperarea dintre Biserică și celelalte instituții ale societății civile, în domeniul activităților sociale și culturale ori educative, devine un gest indispensabil pentru crearea de buni cetățeni și buni români. În mass-media, Biserica este atacată cu scopul marginalizării spiritualității, dar mai ales pentru a se zădărnici educarea tinerilor în spiritul cunoașterii și trăirii acesteia, preconizându-se laicizarea forțată și promovarea secularismului sau nașterea unor noi idolatrii, separate de Biserică, cea a starurilor sau a reușitei materiale.

Ținând cont de faptul că societatea românească, orientată tot mai mult spre profit, face să crească numărul celor care au nevoie de ajutor și protecție socială, milităm pentru o mai intensă implicare a Bisericii, alături de stat, pentru rezolvarea unor probleme sociale importante și, mai ales, pentru asigurarea unei asistențe spirituale pentru cei săraci sau deznădăjduiți. Considerăm că ajutorul material primit din partea statului sau prin solidaritatea comunitară trebuie să fie mereu însoțit de asistență duhovnicească și practici de consiliere care să ajute la echilibrul sufletesc și renașterea speranței. Având în vedere numărul tot mai mare de asistați sociali și nevoia tot mai accentuată de asistență, considerăm că Biserica noastră trebuie să concluzeze cu statul și administrația locală pentru a prelua o parte a sarcinilor de asistență socială și spirituală, **dar să i se permită și preluarea de la stat a unor resurse destinate asistenței sociale**, care pot fi astfel mult mai bine, mai eficient și mai judicios cheltuite, continuând alături de stat să acționeze pentru consolidarea armoniei și stabilității sociale.

Spațiul transilvan este tot mai afectat de **migrația internațională**, mulți români pleacă singuri sau cu familiile lor spre țări mai bogate, în căutarea legitimă a unui trai mai bun. Pericolul este legat de faptul că acești oameni își pot pierde tradițiile sau identitatea etnică, sub presiunea adaptării și în condițiile în care ajung în spații sociale neprielnice manifestării apartenenței lor la Ortodoxie. Suntem datori să cerem societății noastre, statului și chiar nouă înșine, condiții mai bune de asistență religioasă pentru diaspora. Mulțumită Sfintei Patriarhii, structurile eclesiale aparținând Bisericii Ortodoxe Române din Diaspora se bucură de sprijin și recunoaștere, dar este nevoie de noi măsuri legislative și acțiuni din partea statului în domeniul educației și reconstrucției de comunități în Diaspora pentru a nu ne pierde cetățenii răspândiți prin lume.

Societatea noastră a devenit tot mai vulnerabilă în fața manipulării prin mass-media, mai ales din rațiuni de rating, canalele comerciale mediatizând excesiv probleme ale Ortodoxiei, care pot da o imagine deformată Bisericii sau slujitorilor ei. Biserica dispune în acest moment de un trust media, dar acesta nu poate realiza singur sarcina misionară sau reacția de răspuns la violența limbajului bolovănos și subtilei manipulări în numele unei așa-zise modernizări spirituale. Trebuie încurajate și sprijinite, astfel, toate unitățile bisericesti să dezvolte site-uri oficiale, actualizate continuu și construite în așa fel încât să devină atractive și interesante, realizând un dialog pe problemele cu care se confruntă astăzi, mai ales tinerii, **construindu-se un spațiu de expresie viu și adecvat misiunii Bisericii noastre**. Se poate ajunge astfel la realizarea stării de comuniune, ca o replică față de exprimarea singulară, rețelele de socializare fiind de cele mai multe ori un refugiu pentru oameni tot mai însingurați, oameni care caută o artificială apartenență socială sau spirituală. Nu trebuie să rămânem indiferenți la aceste dezvoltări ale societății și tehnicii, Biserica trebuie să meargă acolo unde este nevoie de ea, acolo unde merg oamenii, chiar dacă este vorba de spațiul virtual.

Deoarece **țara noastră se află în al douăzeci și treilea an consecutiv de pierdere demografică**, iar alocația pentru un copil este de 10 ori mai mică decât cheltuiala statului pentru un câine fără stăpân, trebuie să milităm pentru reforme care să încurajeze stabilitatea familiilor, dar și reducerea numărului de avorturi. Biserica și Statul să coopereze mai strâns pentru a promova proiecte

DIN SUMAR:

– Ședința de constituire

a Adunării Eparhiale – PR. CRISTIAN BACIU.....(p. 2)

– Promovarea elitelor – MIRCEA GELU BUTA.....(p. 3)

– Tu ești Adam! – PAUL SILADI.....(p. 3)

– Pocăința și Spovedania – PROTOS. SIMEON PINTEA.....(p. 3)

– Ion Agârbiceanu: Scriitor și Preot

în Țara Moșilor – PR. EUGEN GOIA.....(p. 4)

– Nu poți ști niciodată! (II) – PR. DAN POPOVICI.....(p. 5)

– Sfântirea Bisericii

"Sfântul Apostol Andrei" – PR. PETRU STANCIU.....(p. 7)

– In memoriam: – Pr. Florin Cătălișan – DACIAN BUT CĂPUȘAN (p. 8)

– Pr. Peștina Ioan – DORU VICENȚIU ZINVELIU (p. 8)

în domeniul legislației privind educația copiilor și tinerilor, în domeniul asistenței sociale privind copiii și părinții care au probleme majore de ordin social. Cununia celor doi tineri (bărbat și femeie) este binecuvântată de Biserică, iar preotul trebuie să le explice că familia niciodată nu poate fi redusă la aspectul biologic, juridic, psihologic, sociologic sau cultural, ea nu este doar un contract, ci un important izvor de viață, fântâna care reînnoiește mereu lumea.

Credem că este necesară o **implicare mai mare a preoților în conducerea comunităților locale și oferirea de asistență la luarea unor decizii**. De multe ori, după săvârșirea ritualului de vot, comunități întregi sunt lăsate în voia arbitrariului sau bunului plac al unor grupuri de interese sau organizații de partid care nu mai vor să asculte vocea poporului. Fără să facă parte din partidele politice, preoții pot și trebuie să se angajeze și să militeze pentru promovarea valorilor unei comunități, a unor proiecte comunitare esențiale și chiar a liderilor sau a unor organizații de orice fel care servesc binele comunitar în cel mai mare grad. Biserica Ortodoxă nu poate rămâne tăcută atunci când situația socială, economică sau spirituală a poporului român este grav afectată de lupte politice inutile și orgolii personale sau corupție. Credem că este de datoria noastră să atragem atenția opiniei publice, enoriașilor și vremelnicilor conducători, atunci când cei mulți suferă din cauza celor puțini, când meritul și talentul nu sunt răsplătite cum se cuvine sau când valorile creștine nu sunt respectate. **Când viitorul țării, al generațiilor tinere este afectat, datoria noastră este să tragem un semnal de alarmă și să ne manifestăm activ pentru a crea condiții favorabile schimbării acestor stări de lucruri.**

Biserica noastră nu se poate retrage într-o neutralitate când valorile naționale sunt grav afectate de diverse manifestări extreme ale globalizării sau cosmopolitismului. Credem că suntem datori să respectăm înțelegerile și tratatele internaționale, să participăm la integrarea României în proiectul european, dar nu putem tolera tot mai dese atacuri la adresa Bisericii Ortodoxe venite din mass-media conectată la resurse externe sau din partea unor organizații sau denominațiuni religioase.

Biserica noastră va continua să aibă relații frățești cu Biserica Greco-Catolică, în spiritul Evangheliei lui Hristos, în felul acesta slujind idealurilor poporului binecredincios, nădăjduind totuși într-o corectă împărțire a patrimoniului provenit de la înaintași.

Și cu celelalte culte religioase, în spirit ecumenic, dorim să avem cele mai bune relații. Nu dorim să nedreptățim alte confesiuni sau etnii minoritare, dar, în același timp, suntem conștienți că Dumnezeu ne cere să avem grijă de credincioșii ortodocși. Este clar că în multe comunități **Biserica noastră Ortodoxă este nedreptățită de deciziile unor lideri comunitari care, personal, au o altă confesiune sau au identitate religioasă incertă, ori aparțin altor etnii**. În aceste condiții, considerăm că trebuie să luptăm pentru ca enoriașii noștri, majoritari sau nu, să-și câștige drepturi egale și decizii în conformitate cu legile în vigoare. Prin urmare, Biserica noastră va trebui să se manifeste activ pentru a sprijini oameni și proiecte care corespund cu viziunea majorității privind viitorul comunității. Implicarea preoțimii, în aceste condiții, va putea fi considerată ca o formă legitimă de acțiune socială și comunitară și nu ca implicare politică sau propagandistică.

În 2014 traversăm un an electoral, urmând ca în toamnă România să aleagă un nou Președinte, astfel readucem în atenția opiniei publice cuvintele Mitropolitului Bartolomeu de piosă amintire, valabile și astăzi: „*Fac acest apel în numele lui Dumnezeu dar și al vostru, al tuturor, în numele păstorilor: alesul să aibă asemenea unui stetoscop inima așintită, aplecată, lipită de inima poporului care-l va alege în această toamnă. Aș vrea să știe toată lumea că vom face reforme economice și politice, dar toate acestea nu vor avea roade dacă nu vom face o reformă morală a poporului român. Să stârpim din țară hoția și tâlhăria*”.

Nădăjduim ca proiectele misionare enumerate mai sus, cu ajutorul lui Dumnezeu, să poată fi duse la îndeplinire și, după patru ani, bilanțul să fie pozitiv.

Membrii Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului

Ședința de constituire a Adunării Eparhiale

Pr. Cristian Baciu

In sala „Nicolae Ivan” a Centrului Eparhial din Cluj-Napoca s-a desfășurat sâmbătă, 14 iunie 2014, sub președinția Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, pentru perioada 2014-2018. Ședința a fost precedată de o slujbă de Te-Deum oficiată în Paraclisul Seminarului Teologic Ortodox de către Preasfințitul Episcop Vicar Vasile Someșanul, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. La slujbă au asistat, pe lângă Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, membrii Adunării Eparhiale, invitați și angajați din administrația bisericească.

Adunarea Eparhială este organismul deliberativ pentru toate problemele administrative, culturale, social-filantropice, economice și patrimoniale ale eparhiei și are în componență 30 de membri, 10 preoți și 20 de mireni, aleși ai clerului și ai credincioșilor (cf. art. 90 și 91 din Statutul pentru Organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române).

Alegerile pentru Adunarea eparhială au avut loc joi, 8 mai 2014, la nivelul celor 10 circumscripții electorale bisericești (Cluj I, Cluj II, Cluj III, Turda, Dej, Gherla, Huedin, Bistrița, Năsăud și Beclean), fiind aleși câte un preot și doi mireni la fiecare circumscripție, pe termen de patru ani. Membrii pot fi aleși pentru cel mult două mandate.

În cuvântul de deschidere al ședinței de constituire, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a vorbit despre importanța bisericii în viața credincioșilor și în societatea de astăzi, precum și despre rolul major pe care îl au cei care conduc pe credincioși spre mântuire.

După validarea mandatelor celor 10 clerici și 20 de mireni aleși la nivelul circumscripțiilor electorale bisericești, la propunerea Părintelui Mitropolit Andrei au fost aleși și 5 membri de onoare ai Adunării eparhiale, în semn de apreciere pentru sprijinirea activității bisericești. Apoi au fost desemnați reprezentanții Eparhiei Clujului în Adunarea Națională Bisericească. Aceștia sunt: Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai” – Cluj-Napoca, Acad. Ioan Aurel Pop, Rectorul Universității „Babeș-Bolyai” – Cluj-Napoca și Domnul Prof. Univ. Dr. Ioan Rus. Totodată au fost aleși cei 9 membri ai Consiliului Eparhial, iar în final au fost aleși membrii Consistoriului eparhial și s-a desemnat un cleric pentru Consistoriul Mitropolitan.

La invitația Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei au luat cuvântul mai mulți participanți. Aceștia și-au exprimat recunoștința pentru alegerea în forurile bisericești și au pus în discuție aspecte care să contribuie la dinamizarea vieții bisericești și sociale: colaborarea dintre instituțiile publice și Biserică, schimbarea de perspectivă în formarea continuă a clerului și a studenților teologi, responsabilitatea apartenenței la administrația bisericească.

Sărbătoarea Soborului Sfinților Apostoli, la Bârsana

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Duminică, 29 iunie, de la ora 19.00, în nordul țării, la Mănăstirea Bârsana (Protopopiatul Sighet) - o încântătoare oază de frumusețe și spiritualitate românească și ortodoxă -, s-a reunit Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, sub Președinția IPS Mitropolit Andrei, cu participarea tuturor celorlalți ierarhi membri ai sinodului: IPS Arhiepiscop Justinian al Maramureșului și Sătmarului, PS Petroniu, Episcopul Sălajului, PS Vasile Someșanu, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și PS Iustin Sigheteanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Cu acest prilej, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a făcut cunoscute membrilor Sinodului noile proiecte de viitor ale recent reasei Adunări Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, adoptate în cadrul Consiliului Eparhial reunit în data de 14 iunie la Cluj-Napoca, și s-a hotărât asumarea la nivelul întregii Mitropolii a Clujului, Maramureșului și Sălajului a acestor proiecte, care vizează amplificarea impactului activităților și prezenței Bisericii Ortodoxe în realitățile contemporane ale Transilvaniei, printr-o intensificare a dinamicii pastorale, misionare și sociale.

Ierarhii și credincioși prezenți luni, 30 iunie, cu prilejul Sărbătorii Soborului Sfinților Apostoli, la Mănăstirea Bârsana din Maramureș. În dreapta jos, Maica Stareță Filofteia Oltean.

A doua zi, luni, 30 iunie, de sărbătoarea Soborului Sfinților 12 Apostoli, hramul Mănăstirii Bârsana, Sfânta Liturghie a fost celebrată de Înaltpreasfințitul Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, înconjurat de un sobor de 10 ierarhi: IPS Arhiepiscop Justinian al Maramureșului și Sătmarului (care a asistat), PS Nicodim al Severinului și Strehăiei, PS Petroniu al Sălajului, PS Gurie al Devei și Hunedoarei, PS Macarie, Episcopul ortodox al românilor din Europa de Nord, PS Andrei Făgărășanu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, PS Vasile Someșanu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, PS Paisie Lugojanu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, PS Emilian Lovișteanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, și PS Iustin Sigheteanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmarului. Sărbătoarea și conslujirea soborului de ierarhi a fost prilejuită de împlinirea a 2 ani (30 iunie 2012) de la târnosirea bisericii mănăstirii de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, precum și de împlinirea a 20 de ani de la începuturile vieții monahale la această mănăstire, prin instalarea, în iunie 1994, a maicii Filofteia Oltean ca stareță a acestei mănăstiri, care, împreună cu maicile așezământului, „a reușit să dea acestei mănăstiri o frumusețe unică pentru că a lucrat cu sufletul, cu inima și cu credință”, conform celor afirmate de către PS Iustin Sigheteanul. Chiar dacă a fost vorba despre o zi de lucru pentru foarte mulți dintre români, la marea sărbătoare au participat mii de credincioși maramureșeni, precum și din județele învecinate, printre care numeroși tineri, mulți dintre ei îmbrăcați în tradiționalele și frumoasele straie de sărbătoare maramureșene. După cum a mărturisit cu acest prilej Arhiepiscopul Justinian, „pe Dumnezeu Îl bucură acest popor al Lui, adunarea de la această mănăstire. Dumnezeu Se bucură de noi, de toți, cum se bucură un tată de copiii lui”.

Promovarea elitelor

Mircea Gelu Buta

Lnt-un articol de fond al Revistei *Renașterea*, din anul 1940, regretatul Pr. Prof. Ioan Bunea îndemna societatea românească să facă un apel la elitele neamului, care, „înzestrate de Dumnezeu cu un mănunchi de daruri excepțional și cu pasiunea muncii persistente”, ar putea să o ajute ca să revină la „primatul spiritului”, factor decisiv al progresului.

Discuția a revenit în actualitate în ziua de 14 iunie 2014, cu ocazia ședinței de constituire a Adunării Eparhiale de la Cluj, patronate de vrednicul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Evocându-se atmosfera primilor ani de după Marea Unire, atunci când Clujul se afla într-o situație paradoxală, devenind un miracol al culturii, învățământului și civilizației românești, în mijlocul unei populații majoritar ungurească, s-a subliniat că, deși rămas în continuare un oraș pestriț și cosmopolit, capitala Ardealului s-a păstrat organică, cu o comunitate coerentă, cu atmosfera și cu tradițiile ei central-europene.

În anul 1923, începe construirea Catedralei Ortodoxe, după un proiect al arhitecților George Cristinel și Constantin Pomponiu. S-a decis amplasarea ei în fața Teatrului Național, într-un soi de parc, aducând mai degrabă cu un teren viran, unde băteau mingea copiii orașului, cum își amintește Horia Stanca². Lucrările s-au terminat după zece ani, sfințirea petrecându-se în toamna anului 1933, în prezența Regelui Carol II al României. Ea reprezintă o splendidă emergență a arhitecturii de stil bizantin și o imagine a Ortodoxiei, care, în sfârșit, devenise și în Cluj, respectiv în Transilvania, un cult oficial. Aici, ortodocșii erau atunci, totuși, puțini: abia peste 11% și cam 20% în județ. În țară au însă majoritate, așa încât Catedrala e percepută „ca o biruință românească”³.

Comunitatea ortodoxă a fost păstorită între anii 1919 și 1936 de harnicul Episcop Nicolae Ivan, care a strâns printre colaboratori personalități celebre, precum Sextil Pușcariu, Ioan Lupăș, Alexandru Lapedatu, Lucian Blaga, medicii Dominic, Horia și Octavian Stanca. Preotul Sebastian Stanca și bunicul dinspre mamă al criticului și istoricului literar Ion Negoițescu erau consilieri eparhiali.

Multe personalități cu vizibilitate publică erau greco-catolici adunați în jurul Episcopului Iuliu Hossu. Printre aceștia, Protopopul Ion Agârbiceanu, Elie Dăianu, Emil și Iuliu Hațieganu, Alexandru Borza, Nicolae Drăganu, Ioan Chinezu, Ioan Breazu, Nicolae Mărgineanu, Olimpiu Boito ș.a. Reședința episcopală a acestora se stabilește la Cluj abia în anul 1930, când Vaticanul le dăruiește credincioșilor Biserica minorităților „Schimbarea la față”⁴.

Cele două episcopii, cu catedralele lor, așezate în centrul Clujului, constituie reperele esențiale ale comunității românești. Ele compensează frustrări vechi și oferă o satisfacție mirabilă. Împreună cu clădirea Operei Naționale Române, catedralele formează un triunghi imaginar, în unghiurile căruia se desfășoară ritmic spectacole laice și ceremonii religioase. Directorul Operei Naționale din Cluj este tenorul și regizorul Constantin Pavel, nepot de preot ortodox de pe Valea Bârgăului, de la care ne-a rămas faimoasa remarcă: „Unirea a fost făcută, în fond, de către niște oameni educați și, mai mult sau mai puțin discret, pe un fond muzical”⁵.

În lumea așezată, burgheză și, în parte, încă aristocrată a Clujului, studenții reprezentau tendințele avangardiste ale epocii. După doar zece ani, structura religioasă a Universității suferă schimbări semnificative. Iată o situație a anului școlar 1928/1929: studenți ortodocși - 1262, greco-catolici - 866, romano-catolici - 360, reformați - 215, evanghelici - 120, unitarieni - 30, israeliți - 176.

Prin darurile primite de la Dumnezeu, precum mîntuirea luminată, altruismul, pasiunea muncii dezinteresate și spiritul de jertfă, elitele sunt chemate din nou să îndrume creația neamului nostru în toate ramurile de activitate. Am convingerea că toți acești savanți, lideri social-politici și economici, precum Rectorul Ioan Aurel Pop, Ministrul Ioan Rus, Președintele Senatului Universitar, Ioan Chirilă, Academician Nicolae Edroiu, Decanul Facultății de Teologie, Vasile Stanciu, Președintele Consiliului Județean BN, Emil Radu Moldovan, Prefecții Gheorghe Ioan Vușcan și Ioan Țintean, Pr. Prof. Alexandru Moraru și Nicolae Feier, Protopopii Clujului, Ioan Jeler și Gheorghe Braica, Protopopii de Gherla și Dej, Paul Iulian Isip și Teofil Herineanu, Protopopii Bistriței, Năsăudului și Becleanului, Alexandru Vidican, Ioan Dâmbu și Vicențiu Doru Zinveliu, Protopopii de Turda și Huedin, Daniel Crișan și Călin Talos ș.a., adunați în jurul IPS Andrei Andreicuț, vor reuși prin munca și jertfa lor să se pună în slujba progresului moral, științific și social, adăugând și asigurând neamului nostru o viață de prestigiu și de strălucire spirituală.

¹ Ioan Bunea, „Promovarea elitelor”, în revista *Renașterea*, anul XVIII, nr. 26, Cluj, 30 iunie, 1940, p. 1.

² Horia Stanca, *Fragmentarium clujean*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p. 8.

³ Petru Poantă, *Clujul interbelic*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2013, p. 19.

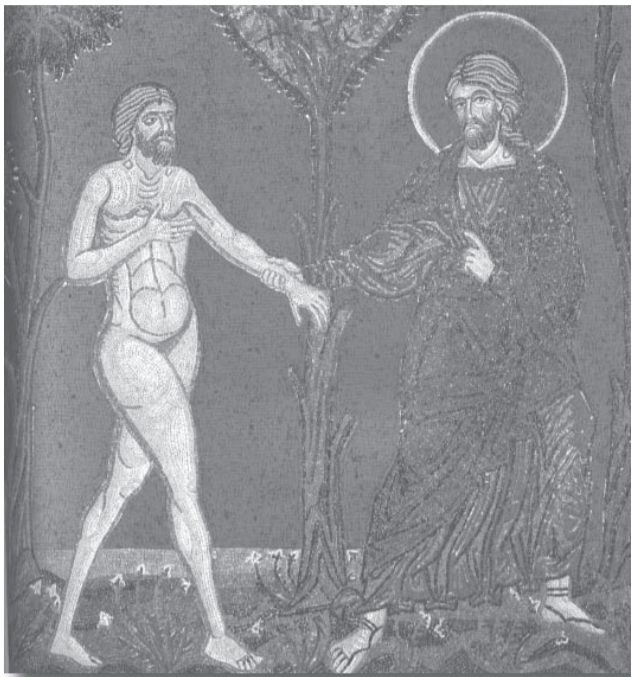
⁴ *Ibidem*.

⁵ Mircea Gelu Buta, *Bârgăul lui Tini Pavel*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, p. 10.

Tu ești Adam!

Paul Siladi

Lestul de frecvent creștinismului i se reproșează întemeierea pe o Scriptură care se contrazice. Un loc clasic în acest sens este pasajul din Cartea Facerii, când Dumnezeu Atotștiutorul, Care Se plimba în răcoarea serii prin Eden, îl întreabă pe Adam: „Unde ești?”. La o privire superficială și pretins obiectivă, interogația Domnului e lipsită de sens. De ce ar avea nevoie un Dumnezeu atotputernic și omniscient să îl caute pe primul om și să îl întrebe unde e?

Așezarea lui Adam în Rai, mozaic, Montreale, Sicilia (sec. XII).

Dilema aceasta e veche și a cunoscut diferite răspunsuri. Unul dintre ele vine pe filieră iudaică și este comentat de Martin Buber în cartea sa „Drumul omului”. Pe scurt, e vorba de o povestire în care personajul central este un rabin încarcerat la Petersburg, căruia această întrebare îi este adresată de comandantul gărzilor. „Credeti – răspunse Rav-ul – că Scriptura este eternă și cuprinde toate timpurile, toate generațiile și toți oamenii?”, iar apoi continuă: „Ei bine [...] în orice moment Dumnezeu îl întreabă pe fiecare om: «Unde ești în lumea ta? Din zilele și din anii care ți-au fost dați, au trecut deja mulți: între timp, tu până unde ai ajuns în lumea ta?»”. Buber observă că răspunsul este dat pe un cu totul alt plan, decât cel pe care fusese formulată întrebarea. Ba mai mult, întrebarea, cu aparenta ei obiectivitate, nu este nici măcar o întrebare autentică, ci este „o simplă formă de controversă”. În consecință, rabinul mută întreaga discuție într-un plan personal, subiectiv și, deci, relevant pentru viața proprie. Anihilează contradicția prin faptul că goleşte întrebarea de păruta-i importanță, și arată ce contează cu adevărat: „Unde ești în lumea ta?”.

Maniera aceasta de rezolvare a problemelor a fost probată încă de la Sinodul I Ecumenic, de la Niceea, atunci când pluralitatea persoanelor Sfintei Treimi și unitatea Ființei au fost gândite pe un plan superior, în care contradicția încetează să mai existe. Rabinul face însă un salt mult mai mic. Nu transferă discuția într-un alt plan ontologic, ci doar ignoră întrebarea adresată verbal, pentru a răspunde unei nevoi mult mai adânci a inimii de a pătrunde în tainele credinței.

Comentariul lui Martin Buber aduce această povestire hasidică cu un pas mai aproape de creștinism prin faptul că atrage atenția asupra unității neamului omenesc, asupra Adamului total, atunci când zice că „răspunsul rabinului are scopul de a-i spune: «Tu ești Adam. Ție ți se adresează Dumnezeu întrebându-te unde ești»”. În primul rând este recuperat locul Scripturii în viața omului. Biblia, deși născută în timp, sub inspirația lui Dumnezeu nu este totuși supusă timpului la fel ca alte scrieri și se adresează direct oricărui om. Mai mult decât atât, devine clar că întrebările pe care Dumnezeu le adresează oamenilor nu sunt menite să-i aducă Lui un plus de cunoaștere, ci vor „să provoace în om o reacție”. Altfel spus, să îl responsabilizeze, să îl facă să-și vină în sine, căci „Omul nu poate fugi de ochiul lui Dumnezeu, însă, căutând să se ascundă de El, se ascunde de sine însuși”.

Rabinul, așadar, se dovedește a fi un înțelept care oferă o cheie hermeneutică atemporală pentru un text care nu este sub vremi. În același timp, însă, indică limpede și felul în care unele contradicții în materie de credință există doar pentru că nu am învățat să privim cum și unde trebuie: că atâta vreme cât căutam asemenea inadvertențe, nu facem altceva decât să fugim de marile întrebări și, implicit, de noi înșine; că interogațiile care contează sunt cele care se ascund în adâncul inimii, și nu cele vizibile cu ușurință pentru minte; și mai ales că suntem atât de strâns legați unii de ceilalți, încât laolaltă alcătuim Adamul total. De aceea, când Dumnezeu îl cheamă pe Adam, de fapt ne cheamă pe noi înșine la întâlnirea cu El.

Pocăință și Spovedanie

Protos. Simeon Pinteia

Viața creștină începe prin Taina Sfântului Botez și are ca țință unirea omului cu Dumnezeu. Acest scop corespunde cu desăvârșirea personală a fiecăruia prin punerea în lucrare a darurilor primite la Botez. Viața creștină se prezintă, astfel, ca un efort permanent al voinței și libertății omului, susținut de harul lui Dumnezeu. Sfântul Marcu Ascetul afirmă în acest sens: „Sfântul Botez este desăvârșit, dar nu desăvârșește pe cel ce nu împlinește poruncile”¹. Mântuirea și desăvârșirea omului în creștinism este, așadar, o conlucrare cu Dumnezeu, o sinergie. Toată viața, creștinul se va strădui să trăiască bineplăcut lui Dumnezeu, privind spre El și făcând totul să-L dobândească și să se unească cu El. Mediul în care se desfășoară această lucrare este Biserica. De aceea, printre responsabilitățile misionare ale Bisericii se numără și grija ei de a impulsiona pe creștinii care zac în indiferentism și lăncezeală și de a le oferi mijloace de întoarcere la credință și creștere duhovnicească.

Începutul întoarcerii la credință și la viața cea adevărată trăită în Hristos și în Biserică se face prin pocăință și spovedanie. Fiindcă numărul celor care păstrează darurile duhovnicești dobândite prin Botez este foarte mic, „pocăința a devenit pentru noi singurul izvor al adevăratei vieți creștine”². Deoarece păcatul întrerupe comuniunea cu Dumnezeu, omul este deconectat de la Izvorul Vieții celei adevărate, pocăința și spovedania rămân singura șansă de întoarcere. Pocăința și spovedania sunt vitale în refacerea comuniunii întrerupte de păcat. Păcatul înseamnă moarte, pocăința și spovedania aduc înviere și viață. Dacă prin păcat omul cade din har, devine membru bolnav al Bisericii sau chiar întrerupe comuniunea cu Biserica, potrivit gravității păcatului, prin pocăință și spovedanie păcatele sunt iertate, iar omul se împacă cu Biserica, reface comuniunea vie cu Hristos, dar și cu celelalte mădulare ale Bisericii. Numai astfel poate progresa duhovnicește.

Din nefericire, în zilele noastre, întâlnim și creștini – iar numărul lor este însemnat –, care se spovedesc doar foarte rar: o dată pe an, o dată la mai mulți ani sau chiar o dată în viață. Lor le putem adresa următoarea întrebare: Dacă în societatea actuală nu-ți permiți a umbla cu haine rupte sau murdare și a te purta nespălat, iar pentru aceasta apelezi la mijloacele de igienă atât de obișnuite încât nici nu ți-ai putea închipui viața fără ele și porți o grijă chiar excesivă față de trup prin baie, îmbrăcăminte sau hrană,

Sasha Ressetar, *Rugăciune Ortodoxă*, gravură sec. XX.

de ce nu faci același lucru și cu sufletul tău, apelând la igiena sufletului îmbâcsit de duhoarea păcatului, prin spovedanie? Răspunsul cel mai frecvent la această întrebare este ignoranța, delăsarea sau nepăsarea. Suntem uneori mult mai ignoranți și nepăsători față de sufletul nostru decât față de trup. Această stare, dacă este prelungită prea mult, duce la nesimțire duhovnicească și la moarte spirituală, care se va încheia tragic cu moartea veșnică. Pentru cel nesimțitor, starea în care a ajuns este normalitatea vieții. Nu simte nevoia și nici nu face nimic pentru a schimba ceva. De aceea, cu cât este amânată pocăința și spovedania mai mult, cu atât va fi mai greu de făcut mai târziu.

Chemarea lui Hristos din Evanghelie este valabilă fiecărui suflet. Hristos strigă: „Pocăiți-vă căci s-a apropiat împărăția cerurilor!” (Mt 4, 17). Auzind chemarea grăbește-te să dai răspunsul cuvenit. Pentru pocăință nu există un timp anume. O poți face oricând și oriunde. Iar Spovedania ca Taină este prezentă și lucrătoare în Biserică. Poți apela la ea ori de câte ori e nevoie. Dacă ai căzut, ridică-te! Dacă ai căzut din nou, ridică-te din nou, învață Sfinții Părinți. Nu trebuie așteptat nici Postul Mare și nici anii bătrâneții sau sfârșitul vieții, pentru că ar putea fi prea târziu, pierzând ultima șansă. Ci de câte ori simți povara păcatului și a îndepărtării de Dumnezeu, aleargă la scaunul de spovedanie pentru iertare și împăcare. Aceasta va fi întotdeauna un bun prilej de a pune început alergării spre ținta propusă prin Botez.

¹ Marcu Ascetul, *Răspunsul acelor care se îndoiesc despre Dumnezeuiesc Botez*, în *Filocalia*, vol. 1, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 2008, p. 331.

² Sfântul Teofan Zăvorâtul, *Calea spre mântuire*, Ed. Bunavestire, Bacău, 1999, p. 94.

Procesiunea de Rusalii la Cluj

Andreea Păgășan

In inițiativa Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, duminică, 8 iunie 2014, la Cluj-Napoca s-a desfășurat pentru al patrulea an consecutiv Procesiunea de Rusalii, o manifestare devenită deja tradiție în Arhiepiscopie, care își propune să îi aducă împreună în rugăciune pe ierarhii, preoții și credincioșii ortodocși din oraș, cu ocazia marelui praznic al Cincizecimii.

Evenimentul a debutat la ora 17:00 cu săvârșirea Vecerniei plecării genunchilor, pe scena special amenajată în fața Catedralei Mitropolitane. Slujba Vecerniei a fost oficiată de ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, înconjurat de un sobor din care au făcut parte Episcopul-vicar Vasile Someșanul și numeroși preoți și diaconi. Au luat parte la slujbă, precum și la procesiune, preoți clujeni de la parohiile din municipiu și din vecinătatea Clujului, elevi ai Seminarului Teologic și studenți ai Facultății de Teologie ortodoxă, precum și numeroși credincioși din oraș.

În încheierea slujbei, Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei a adresat celor prezenți un cuvânt duhovnicesc, în care a vorbit despre faptul că, la Rusalii, Duhul Sfânt, Care Se pogoară, înnoiește omul, dar și întregul univers: "Când întreaga creatură era terminată, ne spune Cartea Facerii în capitoul 1, versetul 31, Dumnezeu a tras concluzia că toate sunt «foarte bune». Întreaga lume era ca o grădină, iar în mijlocul acestei grădini, Dumnezeu a rânduit Edenul, pe care l-a pus la îndemâna lui Adam și a Evei ca să-l păzească, să-l muncască și să-l lățească peste tot pământul. Din nefericire, grădina lui Dumnezeu, cea perfectă și curată, a fost denaturată de om. Ne spune bătrânul Gherasim, imnograful Patriarhiei de la Constantinopol, că omul «a rănit creația și i-a răpit transparența», iar Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Romani, în capitoul 8, ne zice că natura întreagă așteaptă izbăvirea. La Rusalii ne ducem aminte că Dumnezeu, efectiv, prin harul Duhului Sfânt, reînnoiește întreaga creatură".

De la ora 18:20, soborul de preoți și diaconi, în frunte cu ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, alături de credincioșii participanți au pornit în procesiune prin centrul municipiului Cluj-Napoca, pe traseul: Piața Avram Iancu, Bulevardul 21 Decembrie 1989, Piața Unirii, Bulevardul Eroilor. În fruntea mulțimii s-au aflat copii și tineri care au purtat de-a lungul procesiunii toaca, crucea, felinare, prapori, precum și icoana Sfintei Treimi. Toți participanții au cântat Troparul Rusaliilor, cerând de la Bunul Dumnezeu binecuvântare și ocrotire peste oraș și peste eparhie. De-a lungul traseului s-au făcut trei opriri și s-au rostit ectenii speciale.

La finalul acestei procesiuni, ierarhii Arhiepiscopiei, alături de preoți și de credincioși, s-au întors în fața Catedralei Mitropolitane, unde a fost oficiată slujba de sfințire a apei și au fost rostite rugăciuni pentru țarină și pentru mediul înconjurător și pentru binecuvântarea roadelor pământului. ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a vorbit apoi mulțimii despre frumusețea naturii și a întregului univers creat de Dumnezeu, rugându-i să respecte această Grădină „pe care Dumnezeu ne-a pus-o la îndemână”, să o iubească și să o îngrijească.

Sărbătoare la ctitoria de la Vad a Sfântului Ștefan cel Mare

Andreea Păgășan

Miercuri, 2 iulie 2014, la mănăstirea din localitatea clujeană Vad a fost cinstit în mod deosebit Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, ctitorul acestui așezământ monahal.

În acest an, de sărbătoarea hramului a fost prezent aici Înaltpreasfințitul Părinte Andrei Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, care a oficiat Sfânta Liturghie pe altarul de vară din vecinătatea bisericii voievodale. Înaltpreasfinția Sa a fost înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, din care a făcut parte exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Clujului, Părintele Arhimandrit Dumitru Cobzaru. Au luat parte la liturghia arhierescă și stareți, starețe și duhovnici de la mănăstirile din Eparhie, dar și credincioși din localitățile învecinate. În cadrul Sfintei Liturghii ÎPS Părinte Andrei l-a hirotonit întru diacon pe tânărul teolog Vlad Rareș Murgoi.

Statuia Sfântului Ștefan cel Mare și ctitoria sa, biserica veche a Mănăstirii Vad.

În cadrul cuvântului de învățătură, Părintele Mitropolit a vorbit despre Sfântul Ștefan ca icoană a sufletului românesc: „Am venit la Vad pentru ca, după porunca Sfântului Apostol Pavel, să ne aducem aminte, în ziua sărbătorii sale, de Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, ctitorul acestei minunate biserici. Ștefan cel Mare este o «icoană deplină și curată a sufletului românesc», potrivit vorbelor lui Nicolae Iorga. El, de când s-a mutat la Domnul, era socotit sfânt, dar formal a fost canonizat pe 20 iunie 1992. Zice Nicolae Iorga despre Sfântul Ștefan că era «cinstit și harnic, răbdător fără să uite și viteaz fără cruzime, strașnic în mânie și senin în iertare, răspicat, dar cu măsură în grai, gospodar și iubitor al lucrurilor frumoase, fără nici o trufie în faptele sale, care se pare că vin printr-însul de mai sus, de la Dumnezeu». Însuși de la Dumnezeu vin faptele lui cele mari, care ne determină pe noi să-l cinstim și să ne adunăm în ziua sărbătorii sale aici, la una dintre ctitoriile pe care ni le-a lăsat”.

În localitatea Vad a existat o mănăstire încă din secolul al XV-lea, care a funcționat ca centru episcopal (care se regăsește în denumirea actuală a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului). Mănăstirea a fost însă desființată de generalul Buccow. Așezământul monahal din comuna clujeană Vad a fost reactivat în urmă cu aproximativ 2 ani, la inițiativa Înaltpreasfințitului Mitropolit Andrei. Cu ocazia a fost numit stareț părintele Nicodim de la Nicula, pentru a reînvia viața monahală din această regiune. Până acum s-a reușit construirea unei case monahale și s-au demarat lucrările pentru o trapeză, potrivit celor declarate de starețul așezământului, Părintele Protosinghel Nicodim Pop.

Ion Agârbiceanu: Scriitor și preot în Țara Moților

Pr. Eugen Goia

Intre oamenii de seamă, care au ilustrat Biserica și spiritualitatea românească din Țara Moților, la loc de cinste, prin întreaga operă a vieții sale, este și scriitorul academician și preotul Ion Agârbiceanu.

S-a născut în localitatea Cenade, lângă Blaj, la 19 septembrie 1882. Bunicul dinspre tată, Vasile Boariu, de loc din Agârbiciu, sat de lângă Copșa Mică, s-a așezat cu soția în Cenade, continuându-și acolo viața de pădurar. Oamenii l-au poreclit "Agârbiceanu" după satul de unde a venit. Fiul său Nicolae, tatăl scriitorului, este înscris în documentele sătești cu numele de Agârbiceanu și poartă mai departe îndeletnicirea de "vigil silvic" (pădurar). Căsătorit cu Ana Olariu, al doilea din cei opt copii ai lor, Ion, cu harul cu care Dumnezeu l-a dăruit, înscrie faima numelui "Agârbiceanu" în istoria culturii românești.

De la tatăl său, Nicolae, abonat la diverse ziare și reviste „poporale” ale vremii, scriitorul moștenește dragostea pentru frumusețile naturii, în care vedea puterea Creatorului ei, a lui Dumnezeu, dragostea de carte, în care a găsit o altă lume, aceea a sufletului și vieții omenești. Mama nu știa carte, dar știa o mulțime de rugăciuni. De la ea a deprins darul povestirii.

Școala primară o începe în sat, continuând-o la Blaj, unde urmează și gimnaziul. Atmosfera îl îndreaptă spre preoție.

Studiile de teologie le-a făcut la Facultatea de Teologie din Budapesta, după care, în anul școlar 1904-1905, lucrează ca pedagog la internatul liceului de băieți din Blaj. Primind o bursă, se întoarce în anul 1906 la Budapesta, unde urmează un an Facultatea de Litere: filologie clasică și istorie. Activitatea literară și-a început-o încă de pe băncile liceului, prin anii 1899-1900, publicând versuri, poezii religioase, ca după 1906, la editura "Luceafărul" din Budapesta, să-i apară romanele *Arhanghelii*, *Popa Man*, *Legea trupului*, *Legea minții*, *Stana*, *Sectarii*, *Duhul Băilor* și altele, multe.

În 1906, când vine preot în Munții Apuseni, Ion Agârbiceanu era un tânăr fără prea multă experiență, întocmai ca viitorul său erou, clericul Vasile Murășanu.

Preot paroh în parohia Bucium – Șasa, tânărul Agârbiceanu întâlnea dintr-o dată oameni întunecați și tăcuți, cu ochii mistuiți de cine știe ce gânduri. Prima reacție a scriitorului în fața realității din Țara Moților, a fost de uimire. În povestirile *Fefelega*, *Luminița*, *Vâlva Băilor* și altele descrie realitatea Apusenilor.

Foamea, condiția umană degradantă, boala, moartea, lumea asupritorilor, lumea mizeră a băieșilor săraci și necăjiți, cu mulți copii, scriitorul le-a trăit printre cei mulți și simpli, devenind un profund cunoscător al vieții satului, al sufletului omenească. Opera sa literară, cuprinsă în aproape 100 de volume, redă viața țărănească, a târgoveților, a intelectualilor, așa cum a cunoscut-o ca preot de țară.

Ion Agârbiceanu a rămas în toate scrierile sale preotul slujitor prin credința în Dumnezeu, prin înțelegere și compasiune pentru oameni, prin dragostea creștină aplecată asupra necazurilor credincioșilor săi, a durerilor omenești ale celor pe care i-a păstorit. O idee de morală creștină stă la baza scrierilor sale.

În 1910, îl găsim preot în comuna Orlat, județul Sibiu, unde funcționează până în 1916.

Ocupa mai multe funcții: director al ziarului "Patria" din Sibiu (1919), deputat în primul Parlament (1922), inspector cultural (1927), secretar general al Astrei, iar în 1930 este numit protopop al Clujului. În 1919 a fost ales membru corespondent al Academiei Române. A fost premiat de către "Astra" cu premiul "Andrei Mureșan", iar după Unire, cu Premiul Național de proză.

Viața, activitatea și credința literară sunt specifice scriitorului Ion Agârbiceanu, înfrățit cu pământul și cu poporul său. Își exprimă crezul prin cuvintele: "Aici e locuința noastră, vatra vieții noastre, locul unde suntem puși să muncim, să luptăm, să iubim, să suferim și să murim". Povestitorul este merit să transmită urmașilor săi toată viața, cugetarea și simțirea Ardealului său.

S-a bucurat în viață de prietenia și prețuirea unor mari oameni ai scrisului și ai culturii românești. Amintim doar câteva nume: Nicolae Iorga, Lucian Blaga, Gala Galaction, George Călinescu, Ioan Lupaș, Octavian Goga, care au rămas statormici în aprecierea scrisului său.

În ziua de 28 mai 1963, la venerabila vârstă de 81 de ani, preotul, scriitor și academicianul Ion Agârbiceanu a trecut la cele veșnice, lăsându-ne nouă și urmașilor noștri o bogată moștenire spirituală.

Împreună cu marele om de cultură Lucian Blaga, să zicem în șoaptă de rugăciune: "Veșnică amintire, Sfinte părinte al Literaturii române!"

Nu poți ști niciodată!

- pentru o abordare unitară a vieții - (II)

Pr. Dan Popovici

n mod în care poți aborda unitar realitatea constă în „A nu judeca pe nimeni” (Mt 7, 1). Obişnuim să aplicăm acest precept doar celor pe care îi considerăm păcătoşi, suntem surprinşi când e aplicat celor pe care îi vedem virtuoşi. În Talmud, un rabin i se adresează fiului său: „Ce prost e redactat actul acesta!” Fiul răspunde imediat: „Nu eu l-am scris, ci Iuda croitorul.” „Nu calomnia!” îi spune atunci tatăl. Altădată, citind un capitol din Psalmi, acelaşi rabin exclamă: „Ce bine e scris acest exemplar!” „Nu eu l-am scris, ci Iuda croitorul” spune fiul. „Nu calomnia!” i-o reteză din nou tatăl. Explicaţia care se dă este că nu trebuie să-l vorbeşti niciodată de bine pe aproapele tău căci prin aceasta ajungi să-l vorbeşti de rău. Chiar dacă ai făcut-o într-un moment de sinceritate, de entuziasm, ulterior orgoliul va demola statuia, făcând-o țăndări. Datorită stării de boală a actualei firi omeneşti „orice elogi poartă în el iminenţa propriei sale răsturnări. Omul fiind ceea ce este, explică Alain Finkielkraut, iar invidia tronând asupra multiplicităţii pasiunilor umane, nu putem exalta valoarea cuiva fără a ne bucura dinainte de perfidiile care îl vor face să cadă de pe pedestal. Cu cât cineva se remarcă mai mult, cu atât mai mult îi port pică pentru admiraţia la care mă obligă faptele sale: va trebui să mă despăgubească mai târziu pentru coroanele cu care îi împodobesc acum reuşitele sau capacităţile. Laudele mele cer să fie răzburate. Prudenţa ne îndeamnă deci să nu pronunţăm elogi pentru a nu ceda apoi tentaţiei de a denigra. Dar această morală lipsită de iluzii nu epuizează bogăţia povestirii talmudice. Înţeleptul îi răspunde fiului său de două ori, exact în aceiaşi termeni, stabilind astfel o legătură de echivalenţă, nu numai de cauzalitate, între apologie şi calomnie. Fie că i se recunoaşte abilitatea, fie că i se ridiculizează neîndemânarea, Iuda croitorul e de fiecare dată calificat. Aici se află violenţa primară, şi nu în caracterul peiorativ sau măgulitor al termenilor folosiţi. A opune celui mai spontan elogi un „Nu calomnia!” peremptoriu înseamnă a denunţa agresivitatea unui gest inocent: a vorbi despre o fiinţă, a-i aplica tratamentul persoanei a treia. Fără îndoială, dacă urmărim întocmai prescripţia talmudică, am fi condamnaţi la tăcere sau la un limbaj de invocare pură: într-adevăr, a spune „el” ar însemna deja a vorbi de rău. Dar această morală nu trebuie aplicată întocmai, ea vrea doar să ne reamintească faptul că Celălalt nu poate fi niciodată o temă ca oricare alta şi că „el”, pronume al non-persoanei, este tocmai „cuvântul cel mai rău din limbă”¹. Dacă Alain Finkielkraut face rabat de la principiu abordării unitare, Gheron Iosif îl aplică mot a mot. Stareţul, după mărturia unui ucenic, „nu spunea niciodată vreun cuvânt despre cineva”². Aceasta a avut ca şi consecinţă faptul că „între noi nu ne judecam”³.

Dificultatea, uneori imensă, de a decide ce e bine şi ce e rău, te determină să-ţi găseşti o formulă prin care să le transcenzi, sau, altfel spus, o abordare unitară a perechii de contrarii.

A fost odată un fermier care avea un ponei drăguţ. Într-o zi poneiul a fugit din grajdul său. „Asta-i un mare ghinion!” a spus vecinul. „Nu poți ști niciodată”, a răspuns fermierul. În ziua următoare, poneiul s-a reîntors, fiind urmat de un superb armăsar negru. „Uite ce noroc grozav!” a exclamat vecinul. „Nu poți ști niciodată”, a repetat fermierul. Fiul fermierului a încercat să călărească armăsarul, dar a căzut şi şi-a rupt piciorul. „Crunt noroc”, s-a încruntat vecinul. „Nu poți ști niciodată”, a repetat iarăşi vecinul. A izbucnit un război şi toţi tinerii în putere au fost înrolaţi. Nu l-au luat şi pe fiul fermierului, din moment ce era invalid. „Eşti un tată norocos”, a spus radiind vecinul. Şi ce a zis fermierul? Desigur: „Nu poți ști niciodată!”⁴

Se povesteşte despre un frate tinerel din pustie că, aflat pe patul morţii, că îşi aştepta sfârşitul cât se poate de senin. Bătrânii nevoitori l-au chestionat, intrigati de liniştea acestuia: „Cum, tu care n-ai făcut prea multă rugăciune şi asceză, poți fi atât de ne-

tulburat?” Fratele a răspuns: „M-am silit întreaga viaţă să împlinesc acel cuvânt al Domnului: «Nu judecaţi şi nu veţi fi judecaţi». Aşa că acum merg către Domnul fără teamă”. Fratele s-a mântuit fără multă osteneală pentru că nu a judecat pe nimeni, dar pe nimeni. Pare uşor, dar nu e. Există atâtea situaţii în care eşti tentat să judeci, să condamni, de la lucruri foarte mărunte la situaţii deosebit de grave. Fratele a avut această abordare unitară, această privirea non-interpretativă.

Dar, invers, oare liniştea ne este tulburată când alţii ne judecă, ne condamnă, ne osândesc? Pentru ca răspunsul nostru să fie nu avva Pimen ne propune o soluţie pe care a primit-o el însuşi de la avva Iosif. Când l-a întrebat: „Cum să devin monah?”, acela i-a răspuns: „Dacă vrei să fii liniştit, oriunde te-ai duce, în tot ce faci, spune: «Cine sunt eu?» şi nu judeca pe nimeni”⁵. Mai apoi, el însuşi va decreta: „Dacă te dispreţuieşti pe tine însuşi, vei fi liniştit oriunde te afli”⁶. Dacă eu sunt un nimeni atunci şi laudele şi calomniile au

Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena, frescă de Crişan Alexandru, biserica Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, Borhanci, Cluj-Napoca

acelaşi efect precum asupra unui mort. Un frate s-a dus la avva Macarie Egipteanul şi l-a rugat: „Avva, spune-mi un cuvânt”. Bătrânul îi zice: „Du-te în cimitir şi ceartă morţii!”. Fratele s-a dus, i-a certat şi a aruncat cu pietre, apoi s-a întors să-i spună bătrânului [că a îndeplinit porunca]. Acesta l-a întrebat: „Şi ce ţi-au spus?”. „Nimic.” Bătrânul îi zice: „Du-te iarăşi mâine şi laudă-i”. Fratele s-a dus şi i-a laudat făcându-i „apostoli”, „sfinţi” şi „drepti”. Apoi s-a întors la bătrân şi i-a zis: „I-am laudat”. El l-a întrebat: „Şi nu ţi-au răspuns nimic?”. Fratele a zis: „Nu”. Bătrânul îi zice: „Ai văzut, aşadar, cât i-ai certat şi cât i-ai laudat, iar ei nu ţi-au spus nimic. La fel şi tu, dacă vrei să te mântuieşti, fii mort, neluând în seamă nici nedreptatea oamenilor, nici lauda lor, precum morţii”⁷. Când eşti ovaţionat şi când eşti hulit dacă ai aceeaşi abordare vei rămâne netulburat. Oricum, şi baţjocura şi lauda se risipesc precum o bulă de săpun. Şi una şi alta vor trece. Un împărat le-a cerut învăţaţilor de la curte o pilulă de înţelepciune, condensată în cât mai puţine cuvinte, care să-l ajute în momentele critice. Temându-se să nu dea greş, aceştia au mers la un pustnic, care le-a scris pe un petec de hârtie patru cuvinte. Majestatea sa nu avea voie s-o citească decât într-un moment de cumpănă. S-a luptat mult cu curiozitatea *fiul bolţii luminate* şi până la urmă şi-a biruit-o. A pus hârtiuţa sub diamantul inelului. Anii au trecut. Uitase de această întâmplare. Dar, s-a întâmplat că împăratul vecin a venit asupra sa cu oaste multă. Pierdea bătălie după bătălie. Printr-un concurs nefericit de împrejurări s-a trezit singur, urmărit de vrăjmaşi. Urca muntele simţind în ceafă răsuflarea acestora. A apucat-o pe o cărare pe care n-o cunoştea. Alegerea s-a dovedit neinspirată. La capătul ei era o prăpastie. Acum şi-a amintit de hârtiuţa. A scos-o. Exact patru cuvinte: „Şi asta va trece”. Împăratul a simţit cum îşi recapătă liniştea, încrederea. Paşii urmăritorilor se auzeau tot mai stins. O luaseră pe altă cărare. Suveranul şi-a adunat din nou oaste şi a reînceput lupta. Biruinţa a fost până la urmă de partea lui. O victorie răsunătoare, cu atât mai mult cu cât duşmanii erau mai numeroşi, mai bine înarmaţi. Când s-a întors în cetatea de scaun, pe un cal alb, a fost primit asemeni unui zeu. În acele momente de triumf şi-a atins din greşeală inelul: „Şi asta va

trece”, i-a fulgerat prin minte. Chiar atunci, *alesul Cerului* a simţit că se întâmplase ceva, că nu mai era acelaşi. Începu să înţeleagă învăţătura pustnicului: să primeşti egal şi fericirile şi nefericirile pământului, porţile închise şi cele deschise, laudele şi detractările, bunăvoinţa şi ostilitatea. Bătrânul Părinte Enoh, pustnicul român rădăcitor din regiunea Kapsala (m. 1980), era foarte sărac. Nu purta încălţăminte şi iarna îşi înfăşura picioarele în cărpe vechi. Purta haine atât de murdare şi de roase încât dacă îl zăreai apropiindu-se îl puteai socoti drept cea mai respingătoare dintre făpturi. Însă de îndată ce îi vedeai lămurit faţa luminoasă şi privirea curată ca a unui prunc, înţelegeai imediat că avea o altfel de nobleţe, un alt soi de bogăţie. Întâlnindu-l pe drum, un ziarist l-a întrebat: „Ce este monahismul?” Bătrânul Enoh i-a răspuns: „Monahul este ca un câine care cerşeşte o coajă de pâine. Dacă i-o dai, îi faci un bine. Dacă îl alungi, lovindu-l cu piciorul, îi faci un bine şi mai mare”.

În zilele noastre Maica Gavriilia Papayanni a avut ca motto cuvintele: „Nu lua în seamă”. „Acesta a fost întotdeauna motto-ul meu”, mărturiseşte ea⁸. Maica Gavriilia a redescoperit un motto care nu este de azi, de ieri. În vremurile de demult, la învăţatul Hui Chueh de pe Muntele Lang Yeh a venit o femeie-discipol, care i-a cerut să o instruiască. Învăţatul i-a cerut să mediteze asupra frazei: „Nu băga în seamă” şi să o aplice consecvent în viaţa curentă. Femeia i-a urmat cu strictete instrucţiunile, fără să ezite. Într-o zi, casa ei a luat foc, dar ea şi-a spus: „Nu băga în seamă”. Altădată, fiul ei a căzut şi şi-a rupt un picior. Când un trecător i-a atras atenţia, ea a spus: „Nu băga în seamă”. Într-o zi, soţul ei a aprins focul pentru a face nişte gogoşi. Ea a aruncat în uleiul încins o bucată de aluat, dar uleiul i-a sărit pe faţă, arzându-i-o. Femeia a aruncat tigiua la pământ, după care a început să bată din palme şi să rădă. Convins că a înnebunit, soţul ei a scuturat-o şi a întrebat-o: „De ce ai făcut asta? Ai înnebunit?” Femeia i-a răspuns: „Nu băga în seamă”.

Unii au ales ca abordare unitară nebunia întru Hristos, alţii să rădă orice s-ar întâmpla, după principiul: „Dacă eşti bogat sau sărac, mulţumeşte-te cu soarta ta, fiindcă e nebun cel care nu ştie să rădă în orice împrejurare”. Orice abordare unitară vei alege, dacă o aplici în toate împrejurările unii te vor considera nebun, se vor sminti, alţii însă se vor trezi.

Când Maica Gavriilia a plecat, tânără fiind, din Grecia în Anglia a avut în buzunar o singură liră sterlină. Mai târziu, cât a locuit în India şi mai apoi ca şi călugăriţă în Grecia a trăit fără bani. Ea a împlinit dezideratul: „Să ai ca şi cum nu ai avea şi să nu ai ca şi cum ai avea”, o altă modalitate de abordare unitară a realităţii. Maica Gavriilia e o făptură cu adevărat vie căci, ne asigură avva Macarie „Dacă în tine dispreţul a devenit laudă, sărăcia, bogăţie, lipsa, îndestulare, nu vei muri”⁹. El a împlinit încă de la începutul vieţii sale ascetice aceste idealuri. Atunci când îşi avea habitatul la marginea unui sat a fost acuzat pe nedrept că a lăsat grea o fecioară, dispreţuit, baţjocorit şi bătut de săteni. Când sătenii au aflat cine era făptaşul toate acestea s-au metamorfozat în laude şi cinstire, dar pentru Macarie nu au însemnat nimic¹⁰. Mai târziu, pe când vieţuia în pustie a dat peste un om care-i fura lucrurile trebuincioase cu ajutorul unui animal de povară. A venit, ca un străin, la hoţ, l-a ajutat să încarce animalul şi l-a însoţit zicând cu multă stăpânire de sine: „N-am adus nimic în lume, este limpede că nici nu putem scoate nimic din lume. Domnul a dat şi s-a întâmplat cum a vrut El. Domnul fie binecuvântat în toate”¹¹.

Sfântul Pavel îi invită pe tesaloniceni la o abordare asemănătoare atunci când le scrie: „Daţi mulţumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi” (I Tes. 5, 18).

Rugăciunea stareţilor de la Optina întrupează desăvârşit acelaşi principiu doar că locul mulţumirii e luat de linişte: „Doamne, dă-mi să întâmpin cu linişte sufletească tot ce-mi aduce ziua care începe. Dă-mi să mă predau cu totul voii Tale sfinte. ... Chiar dacă aş primi necazuri şi nenorociri în timpul zilei, învaţă-mă să le primesc cu suflet liniştit şi cu credinţă tare, că în toate este voia Ta cea sfântă. ... în toate întâmplările neprevăzute fă să nu uit că totul este trimis de sus de către Tine”. Succesul şi eşecul, boala şi sănătatea, momentele favorabile şi nefavorabile, totul. La această abordare unitară îi invită Sfântul Pavel pe tesaloniceni: „Bucuraţi-vă pururea” (I Tes. 5, 16) Mihai Eminescu îl zugrăveşte pe Mircea cel Bătrân ca fiind ancorat în ea, în versurile geniale ale Scrisorii a III-a cu care domnitorul îl întâmpină pe Bayazid: „Orice gând ai, împărate, şi oricum vei fi sosit, / Cât suntem încă pe pace, eu îţi zic: Bine-ai venit! / Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierţi; / Dar acu vei vrea cu oaste şi război ca să ne cerţi, / Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale, / Să ne dai un semn şi nouă de mila Măriei tale. / De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris şi pentru noi, / Bucuroşi le-om duce toate, de e pace, de-i război”¹².

⁹ Nun Gavriilia, *op. cit.*, p. 360.

¹⁰ Pateric, Macarie 20.

¹¹ *Ibidem*, Macarie 1.

¹² *Ibidem*, Macarie 18.

¹³ Ironia muşcătoare, provocatoare chiar, din versul Să ne dai un semn şi nouă de mila Măriei tale îl arată pe voievod ca netemându-şi viaţa, ca

¹ Se zice că Dürer a rămas tăcut în faţa picturilor lui Bosh, „fără să le laude sau să le condamne” (Julien Green, *Jurnal*, Editura Univers, Bucureşti, 1982, p. 351).

² Alain Finkielkraut, *Înţelepciunea dragostei*, Editura de Vest, Timişoara, 1994, pp. 29-30.

³ Arhimandrit Efreim Filoteitul, *Stareţul meu Iosif Isihastrul*, Editura Evangheliismos, Bucureşti, 2010, p. 323. Unii au ales ca abordare unitară faptul de a tăcea mereu, în toate situaţiile, chiar şi când cuvântul tău poate realmente ajuta foarte mult pe celălalt. Dacă procedezi astfel se întâmplă minunea: respectivul va auzi cuvântul direct în lăuntru său, fără ca tu să fi deschis gura.

⁴ *Ibidem*.

⁵ O formulă echivalentă ar fi „Numai Dumnezeu ştie”. Aceasta din urmă pare mai eficientă pentru cei ce se străduiesc să trăiască duhovniceşte.

⁶ Pateric, Iosif de la Paneffsi 2.

⁷ *Ibidem*, Pimen 81. Invers, „Voinţa proprie, odihna şi obişnuinţa lor îl doboară pe om” (*Ibidem*, Pimen 83).

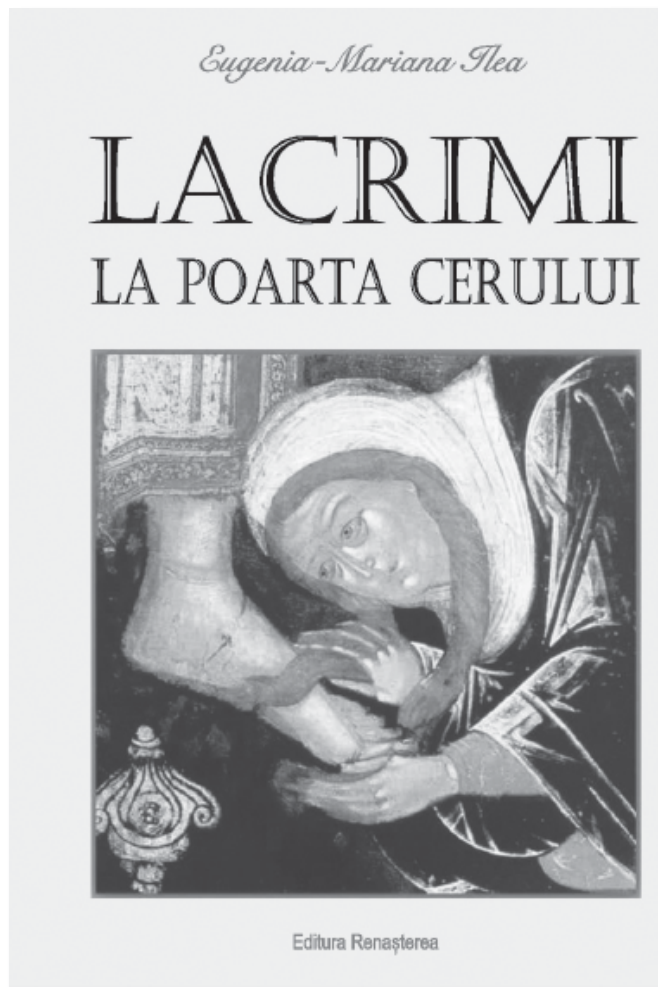
⁸ *Ibidem*, Macarie 23.

Carte în beneficiul copiilor orfani

Loi, 12 iunie 2014, a avut loc lansarea de carte: *Lacrimi la Poarta Cerului* a doamnei profesoare Eugenia-Mariana Ilea, în vederea susținerii proiectului „Toți copiii au nevoie de iubire”, derulat în bisericile și școlile din cuprinsul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Acest proiect se desfășoară pentru a sprijini concret realizarea Așezământului „Sfântul Onufrie”, pentru copii orfani, de către Mănăstirea Florești de lângă Cluj.

Cartea se vinde la prețul de 10 lei în beneficiul Asociației filantropice „Sfântul Onufrie” din Florești. Cei interesați o pot achiziționa luând legătura cu reprezentanții Asociației, la următoarea adresă:

Asociația Filantropică „Sfântul Onufrie”
str. Mănăstirii, nr. 1, cod 407280
com. Florești, jud. Cluj-Napoca
office@afso.ro; www.afso.ro
tel. 0741.527.074

Eugenia-Mariana Ilea

S-a născut în anul 1970, din părinți credincioși: Gheorghe și Maria, în Satu-Mare. Cea mai mare parte a copilăriei și-a petrecut-o în satul natal al părinților, Pișcari, ocrotit de Măicuța Domnului, așezată într-o frumoasă iconă făcătoare de minuni în bisericuța satului, unde Măicuța Domnului a plâns în 1952.

După clasele primare și gimnaziale, a absolvit Liceul de Filologie Istorie – profil filologie istorie din Satu-Mare, apoi, în 1995, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Secția litere – Limba română secundar.

Din 1997 este profesoară de religie la Liceul Teoretic „Avram Iancu”. Este căsătorită cu Pr. Petru-Ioan Ilea, slujitor la Biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca și au împreună trei copii: Maria, Ioan-Casian și Petru Alexandru.

„Dacă putem, să ștergem lacrimi!”

Eugenia-Mariana Ilea

Mai întâi de toate doresc să mulțumesc Bunului Dumnezeu că, prin Sfântul Onufrie mi-a dat și mie prilejul de a mă alătura proiectului „Toți copiii au nevoie de iubire”, proiect venit în sprijinul copiilor orfani.

Vă mărturisesc că, văzând numele meu pe afișul care a mediatizat evenimentul, m-am simțit stânjenită pentru că nu am merite deosebite, nu sunt o autoare cunoscută și nici nu am această aspirație. Părintele și soțul meu, văzându-mi starea, mi-a

spus un cuvânt de care m-am folosit mult: „Stai liniștită! Dacă cineva vine la acest eveniment, nu vine pentru tine, ci pentru Sfântul Onufrie”. Și acum sunt liniștită și pe deplin încredințată că ne aflăm aici cu toții la chemarea Sfântului Onufrie.

Cu mult timp în urmă am aflat povestea unui băiețel crescut într-o mănăstire unde s-a făcut repede remarcat prin faptul că, după ce mânca, lua deoparte o bucată de pâine, o ducea în biserică mănăstirii și punând-o în fața icoanei Măicuței Domnului cu Pruncul în brațe spunea: „Ia micuțule, ți-am adus și Ție puțină pâine”. Intrigat de gestul copilului părintele stareț, crezând că e o joacă a decis să nu i se mai dea de mâncare băiețelului. Băiețelul a flămânzit și s-a dus în biserică în fața aceleiași icoane unde își ducea în repetate rânduri darul și cu lacrimi în ochi i-a spus Pruncului Iisus: „Copilașule, mi-e foame. Când am avut, ți-am adus și eu pâine, acum te rog să-mi dai tu”. Și minunea s-a petrecut. Pruncul Iisus din iconă și-a întins mânuța și i-a dăruit copilului flămând o pâine mare și caldă cu care mulțumind a dat fuga la bucătăria mănăstirii: „Uitați, uitați ce mi-a dat mie Pruncul Iisus”. Minunea a mărturisit dragostea și dăruirea acestui copil.

Nu era scris numele copilului în acea poveste, dar aveam să aflu dintr-o altă carte că este Onufrie care după o vreme s-a retras din mănăstire în pustiul Egiptului unde a viețuit vreme de 60 de ani și a devenit Sfântul Onufrie (cel de-a pururi fericit).

Îmi era limpede că Sfântul a venit spre mine și a vrut să mă cunoască și atunci, gândindu-mă că încă nu-l cunosc îndeajuns am pus și eu o întrebare: „Ce să fac ca să-l cunosc mai îndeaproape?” Sigur, nu am primit nici un răspuns..., nu imediat întrebării mele, dar el a venit în chip tainic și foarte deslușit: „Dacă poți, șterge o lacrimă!”. Dacă pot, o lacrimă, nu e greu de șters, dar cu puțin folos, când lacrimi curg mii. Și atunci din încredințarea Sfântului am schimbat structura propoziției, acordând celor două verbe și substantivului de la singular, forma de plural: „Dacă poți, șterge o lacrimă!” / „Dacă putem, să ștergem lacrimi!” Acesta este mesajul pe care Sfântul Onufrie mi l-a încredințat să vi-l transmit dumneavoastră astăzi.

În paginile acestei cărți am adunat și lacrimile copilașilor orfani. Și da, împreună putem șterge lacrimi. Cred acest lucru.

Am tot fost întrebată cum am reușit să scriu, cu slujirea de la școală, dar și cea de acasă. Sigur nu fără ajutorul lui Dumnezeu. Nu este foarte greu să scrii o carte când mulți alții au scris înaintea ta. Ce-aș fi făcut eu fără Sfânta Scriptură, fără Sfinții Părinți, dar fără dragii noștri poeți și scriitori creștini? Nimic.

Așadar nu aș putea spune că am scris o carte în adevăratul sens al cuvântului, ci mai degrabă că am cercetat un dar al lui Dumnezeu, un dar dăruit nouă oamenilor care la început m-a interesat, apoi m-a fascinat și continuă să mă fascineze.

Cartea aceasta a pornit de la teza mea de licență, cu titlul „Teologia lacrimilor și metamorfoza omului nostru lăuntric”, dar pentru a apărea ca și carte, a trebuit să revin asupra ei, așa că i-am dat și un titlu mai sintetic pentru ca mesajul ei să poată fi receptat mai bine, dar și pentru că lacrima este o picătură doar, dar cât este de densă și ce putere are de poartă în ea tainele atâtor suferințe și bucurii ale noastre.

Interesul meu în abordarea acestei teme pleacă de la o experiență personală. Una dintre cele mai îndepărtate, dar cele mai vii amintiri este aceea a unei fetițe de doi anișori pe care părinții au dus-o la Casa Copilului – astăzi Leagăn de copii. Tatăl ia fetița din brațele mamei și o dă unei doamne din personalul Casei: „Nu mai plânge Mariana, mami și tati vor veni să te ia acasă”.

Fața brăzdată de lacrimile unui plâns mut fără glas a purtat și zâmbetul speranței că părinții își vor împlini promisiunea. Și și-au împlinit-o.

Aș dori să fac o precizare, din cinstea pe care, cu sfințenie, o port memoriei părinților mei pentru că dacă lucrurile s-ar înțelege greșit nu m-aș ierta. Părinții mei au fost oameni credincioși, minunați, care s-au bucurat de venirea mea în lume și, după trei frați băieți, mama chiar s-a rugat pentru aceasta, dar siliți de o împrejurare legată de starea de sănătate a mamei care avea nevoie de spitalizare, m-au dus la Casa Copilului. Nu au găsit pe nimeni care să-și asume grija unui copil mic pentru două săptămâni.

Am rememorat acest fragment din viața mea pentru că prin el mă identific cu lacrimile copilașilor orfani.

Peste ani, Bunul Dumnezeu a rânduit ca eu însămi să fiu educatoare la un Leagăn de copii și acolo între copii, mi-am înțeles lacrimile pe care vreme în urmă le-am avut și eu într-un Leagăn de copii.

Cu toate că pornește de la o experiență personală, cartea nu este câtuși de puțin una autobiografică și nicidecum una care să exploateze sentimentele cititorului.

Am cercetat o problemă mistică, am dorit să aflu cum au apărut lacrimile, care este geneza lor, ce folos avem dacă plângem și de la cine a plâns, ce-aș putea să învăț eu? Pentru acesta am mers la izvoare: la Sfânta Scriptură, la scrierile Sfinților Părinți,

dar motivul lacrimii l-am căutat și la poeți și scriitori, pe unii dintre ei descoperindu-i adevărați „Sfinți ai cuvintelor”.

Omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, a fost creat pentru a cunoaște fericirea și nu știa să plângă, dar înainte de a ajunge la „asemănare” Adam a căzut și a fost izgonit din Rai. Ce trist!

„Stăpâne, ia-mi vederea, / să nu mai văd / nici flori, nici cer, nici zâmbetele Evei și nici nori, / căci vezi – lumina lor mă doare» / și-atuncea Milostivul Dumnezeu / într-o clipă de-ndurare îi dete lacrimile” – strigă Adamul lui Blaga, în deznădejdea lui.

Așadar lacrimile sunt darul lui Dumnezeu pentru om, date pentru a-i stămpăra văpaia nostalgiei paradisiace.

De la un capăt la celălalt al Sfintei Scripturi este străbătută de lacrima omului, lacrima suferinței și a bucuriei, dar mai mult cea a suferinței.

Am văzut plângând încărcăți de suferință oameni simpli: „Gemetele sunt plânsul meu și vaietele mele curg ca ape” (Iov 3, 24), dar și regi: „Făcutu-mi-s-au lacrimile mele pâine ziua și noaptea, când mi se zicea mie în toate zilele: «Unde este Dumnezeul tău?»” (Ps 41, 3). Profetul Ieremia plânge dărâmarea cetății sfinte: „Ochiul meu varsă lacrimi fără încetare...” (Plângeri 3, 48).

Plânge Sfântul Apostol Petru pentru cuvintele trădării, plânge Maria Magdalena, lacrimi prin care își spală păcatele de odinioară, dar prin care își răscumpără și fecioria pierdută. Plâng creștinii în catacombele primelor veacuri, dar și astăzi în locurile unde sunt minoritari, iar alții majoritari îi prigonesc și le stăvilesc trăirea și exprimarea credinței.

L-am văzut lăcrimând pe Mântuitorul la mormântul prietenului Său Lazăr. Plânge Dumnezeu condiția de muritor a omului, și prim lacrimile Lui dă adevărata valoare lacrimilor lui Adam celui vechi. Rămân uimită să văd cum Dumnezeu luptă pentru ca omul – copilul Lui – să ajungă fericit. Dar oare omul își dorește aceasta? Adam cel vechi a căzut, dar Hristos Noul Adam îl ridică prin Taina Sfântului Botez. După Botez omul mai este predispus să păcătuiască și Dumnezeu îi dă mâna și din nou îl ridică prin Taina Pocăinței sau Taina Lacrimilor, numită de Sfinții Părinți: „al doilea Botez”.

Mulțumesc fiecărui sfânt în parte că mi-a îngăduit accesul la taina suferinței lui înțelegând de la ei că „cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera”.

Lacrimile sunt de multe feluri, dar nu pe toate le ferește Mântuitorul Hristos: „Ferițiți cei ce plâng că aceia se vor mângâia”.

„Nu acela a dobândit darul lacrimilor care plânge când vrea și nu pentru ce vrea el, ci pentru ce vrea Dumnezeu” spune Sfântul Ioan Scărarul. Și Dumnezeu vrea ca să plângem pentru păcatele personale și pentru suferința sau neputința semenilor.

Dar așa cum este vreme pentru plâns, așa este vreme și pentru bucurie. Sunt și lacrimi de bucurie. Mântuitorul Însuși spune mamei îndurerate din Nain, apoi mironosiței: „Nu mai plânge” pentru că Învierea înseamnă bucuria dezrobirii de păcat și de moarte și prin urmare vremea tânguirii a încetat pentru cine și în sufletul lui, Hristos a înviat!

Perla de mare preț am întâlnit-o și în scoica peoziei românești străbătută și ea de lacrima suferinței, căci urgisirea milenară și-a lăsat amarul în sufletul românului: „Și de durerea altor inimi / Învață-mă pe mine-a plânge” – nu-și hrănește oare Goga versurile din lacrima Evangheliei lui Hristos vestită nouă de Sfântul Apostol Pavel „Plângeți cu cei ce plâng”?

I-am numit pe poeți „Sfinți ai cuvintelor” fără să supăr cred canoanele bisericii, pentru că în lacrima versului lor am descoperit o extraordinară trăire mistică: „Când râii mă defaimă și mă-njură / Și-n clocot de mânie ura-și varsă, / Potirul lacrimilor se revarsă / Și-mi primenește sufletul de zgură: Atunci Iisus de mine mult Se-ndură.” (Valeriu Gafencu, Trăiesc flămând).

Recunosc că am urmărit darul lacrimilor mai mult în spațiul creștinismului răsăritean în care sunt născută și eu, dar el nu are hotar. Așa, l-am întâlnit pe Sfântul Francisc de Assisi plângând pe o stradă în timp ce o femeie provocator îmbrăcată a trecut pe lângă el: „De ce plângi părinte?” – l-a întrebat ucenicul său. „Plâng pentru că eu nu mă ostenesc să plac atât de mult lui Dumnezeu, pe cât se străduiește această femeie să placă lumii”. Iată lacrima care protejează ochiul de judecarea aproapelui căci „cel dintâi dintre păcătoși sunt eu”.

Am aflat că lacrimile ne sunt date de Dumnezeu pentru a le cunoaște folosul. Ceea ce este ploaia la bună vreme pentru pământ, aducătoare de rod, aceea este lacrima pentru suflet. Ea îi aduce rodul asemănării cu El.

Închin această carte tuturor copiilor ale căror lacrimi și zâmbete bat la Poarta Cerului. Dacă lacrima are valoarea unei rugăciuni, de aceeași valoare este purtător și zâmbetul care gingaș în urma lacrimii, se întoarce la Dumnezeu într-o sfântă mulțumire.

Mă întorc din nou pentru a-i mulțumi Bunului Dumnezeu pentru că prin Sfântul Onufrie mi-a dat puterea să spun povestea și taina acestei cărți.

Sfințirea Bisericii "Sfântul Apostol Andrei" din Cluj-Napoca

Pr. Petru Stanciu

Duminica Tuturor Sfinților din data de 15 iunie a acestui an va rămâne pentru totdeauna în memoria credincioșilor Parohiei "Sfântul Apostol Andrei", pentru că în această zi, biserica a fost târnosită de către IPS Părinte Mitropolit Andrei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. Prin actul sfințirii, biserica iese din proprietatea credincioșilor și intră în proprietatea lui Dumnezeu, împlinind cuvintele sfinte ale Liturghiei, "Alte Tale dintru ale Tale..."

Parohia "Sfântul Apostol Andrei" are un istoric cu o binecuvântată încărcătură emoțională marcată de implicația directă a mai multor ierarhi:

- Episcopul Nicolae Ivan înzestreață parohia în devenire, încă din prima jumătate a secolului al XX-lea cu un loc (teren) cu destinație precisă: construirea unei biserici;

Arhiepiscopul Teofil Herineanu binecuvintează înființarea parohiei și începutul lucrărilor;

Arhiepiscopul Irineu Pop (pe atunci episcop-vicar cu titulatura Bistrițeanul), pune piatra de temelie a bisericii și a clopotniței participând apoi de mai multe ori la hramul parohiei;

Episcopul vicar Vasile Someșanul a fost prezent în mijlocul credincioșilor de aici mediind și aducând pace și binecuvântare într-o comunitate măcinată de tensiuni;

Arhiepiscopul și Mitropolitul Bartolomeu a ajutat material și spiritual această parohie din anul 1933 până la trecerea Sa la cele veșnice.

Șirul înalților ierarhi este completat de IPS Mitropolit Andrei, care încununează prin prezență harică, eforturile de multe feluri ale tuturor celor cu râvnă pentru lăcașul de cult din această parohie. De altfel, biserica noastră este printre puținele în care sunt reprezentați prin zugrăvire, doi mitropoliți și un patriarh.

Referindu-ne la "actul de naștere" al parohiei, ea a fost înființată în data de 8 martie 1981, având ca paroh și ctitor pe preotul Liviu Ștefan, vicar eparhial la acea vreme, sub păstoriarea căruia s-a constituit comunitatea de credincioși în jurul unei biserici de lemn, cu statut provizoriu, care din păcate a fost mistuită de flăcările unui incendiu, în împrejurări neelucidate (1993).

În condiții grele, dar încă animați de bucuria comuniunii liturgice, slujbele s-au oficiat în casa enoriașei Elena Stoicescu. Acest fapt i-a motivat atât pe preot cât și pe credincioși să înceapă lucrările pentru actuala biserică și clopotniță.

La data de 3 decembrie 1995 s-a oficiat Sfânta Liturghie și primul Hram al Parohiei de către IPS Arhiepiscop Bartolomeu, în demisolul bisericii. În anii următori au fost construite biserica și clopotnița după proiectul arhitectului Aurelian Trișcu din București, având ca model Bolnița mănăstirii Cozia. În anul 2001, cele două edificii erau acoperite și tencuite, atât prin jertfa credincioșilor din parohie și din afara ei, cât și a unor instituții ale statului, a unor firme private între care s-a evidențiat Societatea IMCOP administrată de domnul Popa Oliviu, care devine cel de-al doilea prim episcop, primul fiind inginerul Stancu Dumitrică (1991-1996). Anul 2001 coincide cu prima

Slujbă a Învierii săvârșită în biserică, dar cu schelele încă pe pereții exteriori și fără cruci pe cele două lăcașuri. Nu existau amenajări interioare și exterioare de niciun fel; din punct de vedere al construcției, închiderile pe părțile laterale ale Sfântului Altar erau fără soluție ca de altfel și scările și forma finală a pridvorului.

În acest stadiu se afla biserica și clopotnița în anul 2002, când în urma concursului organizat de Arhiepiscopie, preotul profesor Petru Stanciu a preluat funcția de paroh, de la părintele Liviu Ștefan. Realizările de excepție ale părintelui Liviu Ștefan aveau să fie continuate de preotul Petru Stanciu, consiliat de prof. dr. Livia Drăgoi și sprijinit de Consiliul și Comitetul parohial.

Câteva lucrări realizate până în stadiul pregătirii bisericii pentru pictură, se impun a fi menționate:

- s-au încheiat lucrările de construcție și reparații (cameră de spovedit, veșmântărie, cafas, iconostas, padimentare interioară cu piatră de Viștea, confecționare masa Sfântului Altar ș.a);
- amenajări exterioare (amplasarea crucilor pe biserică și clopotniță, colecționare garduri, scări de incendiu, placare biserică și clopotniță cu travertin de Borsec, construcție de scări acces și rampe pentru persoane cu dizabilități, închiderea pridvorului, înlocuirea tuturor geamurilor, amenajarea spațiului verde ș.a);

Pictura iconostasului a fost realizată de diac. Nicolae Bradu Bălan (2004-2008), iar pictura bisericii în două tehnici "fresco și secco" a fost realizată de pictorul Vasile Lefter (2005-2014); La conturarea celor două edificii, și-au adus contribuția și arhitecții, Romulus Zamfir și Voicu Bozac din Cluj-Napoca. Eforturile pentru lucrările realizate în perioada 2002-2014 se datorează tuturor credincioșilor din parohie, dar și unor persoane din afara ei, instituțiilor statului român, în bună parte nominalizați și propuși pentru distincții. Finalizăm expunerea succintă a lucrărilor de la parohia noastră, printr-o formulare aparținând unui mare mitropolit: "Mi-ar trebui o memorie prea bună ca să-i rețin pe toți cei pomeniți printre binefăcători și cărora li se cuvin mulțumiri pentru tot ce au făcut ca să fie ridicate biserica și clopotnița, cu tot ceea ce se vede, dar le mulțumesc. Să fie siguri că vor fi înscrși în cartea cea veșnică a lui Dumnezeu, pentru facerea de bine".

Mircea Păcurariu, *Cultura teologică românească. Scurtă prezentare istorică*, Editura Basilica, București, 2011, 311 p.

Anul comemorativ 2014 al Sfinților Martiri Brâncoveni oferă o foarte bună ocazie pentru a ne reaminti nu numai de bogata moștenire culturală, spirituală și bisericească a sfântului voievod, care a dat istoriei și culturii românești un stil și o epocă ce-i poartă

numele, ci și de întregul patrimoniu al culturii teologice românești. Susțin această idee deoarece în sfertul de veac trecut de la evenimentele din decembrie 1989, literatura teologică din țara noastră, fie că vorbim de cea academică sau de cea duhovnicească, s-a îmbogățit prin publicațiile apărute pe piața cărții într-un ritm și o manieră fără precedent în istoria noastră. O simplă radiografie a acestui material bibliografic ne descoperă că cea mai mare parte a cărților tipărite este constituită din traduceri ale operelor Sfinților Părinți, ale personalităților duhovnicești și teologice din secolul XX, material livresc care surclasează și eclipsează numeric producțiile autohtone, contribuind uneori la uitarea completă a contribuțiilor teologice românești de ieri și de azi.

Or, cultura noastră bisericească merită și trebuie să fie redescoperită, deoarece patrimoniul ei secular este unul deosebit

de bogat, variat și relevant nu numai pentru mediul ecleziastic sau teologic, ci și pentru istoria culturii naționale. Din acest motiv consider că lucrarea de față, semnată de renumitul părinte profesor Mircea Păcurariu, este una ce trebuie remarcată, cunoscută și parcursă deopotrivă de către teologii români și de către slujitorii sfintelor altare din orice treaptă academică și ierarhică, fapt pentru care am și considerat relevantă prezentarea acesteia chiar și la trei ani de la apariția ei.

Utilitatea și meritele lucrării sunt subliniate în „Cuvântul înainte” al părintelui patriarh Daniel, care ține să precizeze că inițiativa părintelui Păcurariu este una salutară și novatoare fiind prima de acest gen în spațiul românesc atât prin extensia temporală pe care o cartografiază, cât mai ales prin evidențierea rolului Bisericii Ortodoxe Române și al slujitorilor ei „în crearea limbii literare românești, în promovarea istoriografiei, a lingvisticii, a pedagogiei și a muzicii, în dezvoltarea învățământului românesc de toate gradele”; în definitiv, prin prezentarea aportului masiv și determinant al Bisericii la progresul culturii românești și nu numai, din perioada apostolică până astăzi.

Din punct de vedere structural, lucrarea se împarte în șapte capitole, divizate la rândul lor în numeroase subcapitole, în care este restituită devenirea istorică a culturii noastre eclesiale în mod cronologic. Dacă cel dintâi prezintă „primele manifestări literare creștine pe pământ românesc” de la actele martirice care ilustrează persecuțiile împotriva creștinilor în Dacia, la numele episcopilor și a teologilor reprezentativi din Scythia Minor, următoarele două pun în lumină creațiile secolelor VII-XVI reliefând manuscrisele, lucrările teologice, bibliotecile mănăstirești, literatura populară și începuturile tiparului la români. Capitolul patru este consacrat culturii teologice specifice secolului al XVII-lea, devenind cea mai

extinsă parte a cărții, generozitatea autorului explicându-se prin prezentarea bogatei activități culturale și artistice desfășurată în Țările Române de către mireni, monahi, preoți și ierarhi precum Anastasie Crimca, Varlaam și Dosoftei în Moldova, Teofil, Ștefan, Varlaam, Teodosie Veștemeanul și Antim Ivireanul în Țara Românească, Simion Ștefan în Transilvania și Petru Movilă la Kiev, sprijiniți și secondati de către figurile luminoase ale lui Matei Basarab, Vasile Lupu, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir.

Următoarele pagini prezintă evoluțiile culturale bisericești ale secolului al XVIII-lea care sunt evocate prin cărțile liturgice și teologice publicate în spațiul românesc, apoi prin figurile unor clerici traducători sau copişti și prin școlile Bisericii. Secolul XIX este ilustrat prin prisma activității iluștrilor mitropoliți Veniamin Costachi, Grigorie Dascălul și Andrei Șaguna, a unor iluminisți din rândurile mirenilor și ale clericilor, apoi a școlilor teologice în formare și a presei bisericești care a luat un avânt sporit în a doua jumătate a veacului. Ultimul capitol vizează evoluția istorică de după Marea Unire până astăzi, realizând în fond o cartografiere concisă a școlilor și literaturii teologice, a presei bisericești, a personalității și operelor celor mai cunoscuți profesori, monahi și ierarhi care și-au desfășurat activitatea între anii 1918-1948, 1949-1989 și 1990-2010.

Elaborată în același stil sintetic și pedagogic, îmbrăcată într-un limbaj limpede și accesibil, care caracterizează de altfel întreaga operă a părintelui Mircea Păcurariu, acum octogenar, lucrarea *Cultura teologică românească. Scurtă prezentare istorică* repune în fața cititorilor contemporani contribuția substanțială a Ortodoxiei din arealul nostru geografic la nașterea, dezvoltarea și modelarea spiritualității și culturii românești și universale, care merită să fie mai bine cunoscută și prețuită de către noi toți.

Mircea Gheorghe Abrudan

In memoriam: Părintele Florin Cătălișan (1958-2014)

Dacian But-Căpușan

In perioada binecuvântată dintre Înviere și Înălțare a fost chemat la Domnul, după o suferință îndelungată și din ce în ce mai grea, asumată cu multă răbdare, părintele Florinel-Cornel Cătălișan.

S-a născut în 26 martie 1958 în satul Pruneni, com. Aluniș, jud. Cluj, ca fiu al lui Gherasim și Eugenia Cătălișan. Școala primară a urmat-o în satul natal, iar clasele V-VIII la Școala Generală Nr. 3 din Cluj-Napoca unde se mută împreună cu familia. Se înscrie apoi la școala profesională „Unirea”, iar după absolvire este angajat ca lăcătuș mecanic la Întreprinderea „Unirea”, a muncit 6 luni și la Șantierul naval din Constanța fiind detașat.

A absolvit cursurile Liceului Industrial „Traian Vuia” (azi Anghel Saligni) din Cluj-Napoca, cu examen de bacalaureat. A satisfăcut stagiul militar la Roman, Sibiu și Mârșa

Răspunzând unei vocații târzii, după ce este timp de un an frate de mănăstire la Sâmbăta de Sus, susține examen de admitere la Institutul Teologic Ortodox Universitar din Sibiu, ale cărui cursuri le urmează între anii 1985-1989, fiind declarat licențiat în sesiunea iunie 1989, susținând teza cu titlul: *Sfânta Taină a Mărturisirii în lumina sfințelor canoane*, la catedra de Drept bisericesc, sub îndrumarea Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca.

Între 1 februarie și 1 octombrie 1990 este funcționar la centrul eparhial al Episcopiei Oradiei.

Începând cu 1 octombrie 1990 devine secretar, iar din 1 iulie 1991 secretar-șef al Institutului Teologic Universitar Ortodox din Cluj-Napoca, din 1992 Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai”. A activat aici într-o perioadă foarte grea, cea a începuturilor reînființării instituției de învățământ teologic superior. Acum au fost înființate și acreditate noi specializări, Institutul s-a integrat în Universitatea clujeană (1 octombrie 1992), s-au organizat studii aprofundate, cursuri de doctorat, au avut loc primele manifestări științifice naționale și internaționale, a fost introdus sistemul european de credite transferabile, etc.

În calitate de cadru didactic auxiliar a cunoscut, a sprijinit și a consiliat foarte mulți studenți, azi episcopi, preoți, profesori, asistenți sociali, etc (a înmatriculat peste 1000 de studenți teologi). Datorită seriozității și corectitudinii sale a fost apreciat nu numai de către colegii din facultate, ci și de cei din universitate (Rectorat, Direcția Generală Administrativă) care își exprimă regretul pentru plecarea sa prematură dintre noi.

A fost hirotonit diacon vineri 19 aprilie 1990 de sărbătoarea Izvorul tămăduirii, la mănăstirea Izbuca de către Arhiepiscopul vicar al Episcopiei Oradiei Ioan Mihălțan Crișanul și preot în 26 martie 1995 în biserica Schimbarea la Față din municipiul Cluj-Napoca de către P. S. Sa Irineu Bistrișeanul, pe atunci Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

lui (azi Arhiepiscop al Alba Iuliei), fiind îmbisericit la parohia „Sf. Ioan Botezătorul” din Cluj-Napoca. A urmat cursurile de definitivare în anul 1996, iar pe cele de promovare în 1997.

În anul 2001 își încheie activitatea la facultate, continuând-o cu aceeași râvnă pe cea misionar-pastorală. Acum apar și primele semne ale bolii, care îl împiedică să urmeze cursurile de la studii aprofundate, secția Teologie istorică, la care susținuse examen de admitere, cu succes, în toamna anului 2000. În această perioadă își descoperă talentul de iconar, realizând câteva frumoase icoane pe sticlă.

Credincioșii l-au iubit pentru răbdarea sa, vocea plăcută, predicile bine pregătite, modul elegant de a sluji, cuvintele de mângâiere, de îmbărbătare pe care le spunea tuturor, pentru felul cum răspundea oricăror solicitări.

În anul 2010 se pensionează pe caz de boală, iar starea de sănătate nu i-a mai permis să slujească decât ocazional.

Deși nu a depus voturile monahale, fiind preot celib, a trăit toată viața în ascultare, castitate și sărăcie.

În ziua de 27 mai 2014 inima sa suferindă, dar atât de plină de modestie, de altruism a încetat să mai bată. Trupul neînsuflețit a fost depus în biserica din comuna Aluniș, iar slujba înmormântării s-a săvârșit în curtea bisericii monument istoric cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Pruneni, vineri 30 mai 2014 de către P. S. Sa Vasile Someșanul, înconjurat de un sobor de 16 preoți, între care Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru și Pr. Paul-Iulian Isip, protopop al Protoieriei Gherla. Sicriul cu rămășițele pământești ale părintelui Florin, după ce a fost purtat în procesiune, în jurul bisericii a fost așezat spre veșnică odihnă în cimitirul satului natal, după dorința sa.

Hristos să te odihnească în latura celor vii, și ușile raiului să-ți deschidă și moștenitor împărăției Sale să te arate, și iertare să-ți dăruiască de cele ce ai greșit în viață, iubitorule de Hristos!

In memoriam: Părintele Peștina Ioan (1949-2014)

„Există o altă lume, dar se află în cea de aici” (Paul Eluard)

Pr. Doru Vicențiu Zinveliu

Iuvintele poetului francez Eluard dau seama de dimensiunea existenței noastre într-o devenire într-o altă lume, a fericirii veșnice oferite nouă de iubirea nesfârșită a lui Dumnezeu.

Spre nașterea într-o lume s-a îndreptat cel care a fost Preotul Peștina Ioan, din Corvinești, păstor ales de suflete, cititor neostoit, cu o educație și o cultură formată prin studii și cunoștințe vaste în toate domeniile.

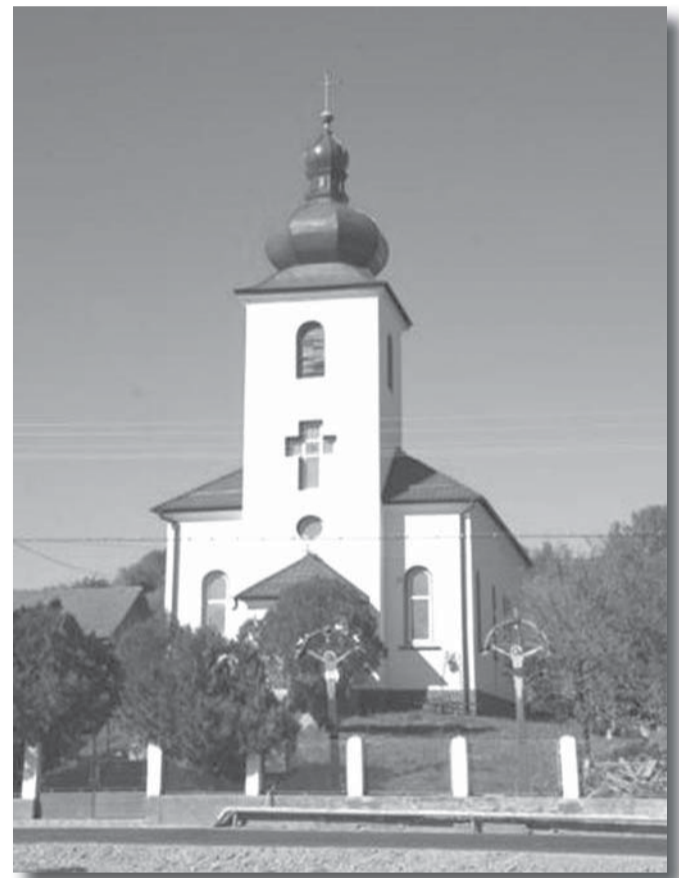
Era o enciclopedie ambulantă, astfel că venea cu un răspuns clar, concis și explicit la orice întrebare, indiferent de domeniul care trebuia elucidat.

Născut la data de 02.11.1949, pe Valea Meleșului, în satul Bozieș, comuna Chiochiș, urmează cursurile Școlii Generale între anii 1956-1963. Înclinația spre cele sfinte și deosebita evlavie a tânărului dimpreună cu dorința părinților duc la înscrierea la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj, pe care îl termină în 1964 urmând ca în același an să se înscrie și să reușească la examenul de admitere la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, pe care îl absolvă ca licențiat în anul 1968.

În anul 1971 se căsătorește cu educatoarea Otilia Lucăcean din Săsarm și este hirotonit pe seama parohiei Dîrja, Protopopiatul Dej, la data 14 martie 1971.

Bunul Dumnezeu îl învrednicește cu 2 copii: Nelu Florin și Horațiu Alin.

La data de 3 iulie 1972 este transferat prin decizia Sfintei Arhiepiscopii la parohia Corvinești, Protopopiatul Bistrița, iar din mai 2011, odată cu reactivarea Protopopiatului Ortodox Român Beclean, parohia va fi arondată acestui protopopiat.

Timp de 42 de ani activează ca un adevărat apostol al neamului nostru, cultivând în sufletul credincioșilor din Corvinești și din jur, precum și a celor care l-au cunoscut, dragostea de neam și credință strămoșească, pe care și-a cultivat-o în suflet întreaga viață, atât prin studiile teologice, cât și prin cunoștințele pe care și le-a însușit prin sute de volume pe care le-a citit, atingând astfel multiple domenii de cultură generală.

Momentele în care lua cuvântul în cadrul conferințelor preoțești erau un adevărat mesaj pentru fiecare coleg preot, în a-și întregi prin studiu zilnic cunoștințele care duc în ultimă instanță la cunoașterea Creatorului nostru și a iubirii Lui nemărginite.

În data de 27 mai 2014, după ce a luat cuvântul pentru ultima oară la Conferința Preoțească, în prezența Preasfințitului Episcop Vasile Someșanul și a Părintelui Exarh Dumitru Cobzaru, precum și a colegilor care l-au admirat și l-au iubit, trece la lumina cea veșnică a lui Dumnezeu pe care a propovăduit-o întreaga viață.

A fost un adevărat „milites Domini”, împlinind cuvintele Sfântului Apostol Pavel către Timotei: „Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârșit, credința am păzit” (2 Tim 4, 7), și ne rugăm cu toții, așa cum a subliniat Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, ca Bunul Dumnezeu să-i dăruiască „cununa vieții” în iubirea Tatălui Ceresc în Împărăția fericirii veșnice.

Slujba de înmormântare a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în data de 30 mai 2014, înconjurat de un sobor alcătuit din 50 de preoți, colegi și prieteni din cele 3 protopopiate: Bistrița, Năsăud și Beclean.

Îl vom pomeni și-l vom păstra în memoria noastră pentru tot ceea ce ne-a dăruit!

PELERINAJ în ȚARA SFÂNTĂ – ISRAEL

Sărbătoarea Schimbării la Față a Domnului pe Muntele TABOR (17-23 august 2014)

Ziua I

Plecarea din Cluj-Napoca cu autocarul la ora 23.00 (16 august 2014) Decolare de pe aeroportul Henri Coandă din București la ora 10.45 și sosirea la Tel Aviv ora 13.20. Ne îndreptăm spre HAIFA, splendid oraș – port la Mediterană, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vom privi Templul cultului Bahai, cu grădinile pe terase-etajate, superioare grădinilor de la Versailles. Vom vizita Biserica Stela Maris (Steaua Mării), cu grota Sf. Prooroc Ilie Tezvitianul. Cazare și cină în orașul Tiberias la hotel de 4*.

Ziua II

Mic dejun. Deplasare la Cana Galileii – vizitarea bisericii ortodoxe, aflată pe locul casei lui Simon Cananitul unde a avut loc prima minune a Domnului: transformarea apei în vin. Nazaret, vizitarea Bisericii Catolice Buna Vestire, ridicată pe locul casei Sf. Ioachim și Ana și a Bisericii Ortodoxe Sf. Gavril, ridicată pe locul izvorului Mariei, biserică pictată de frații Moroșanu în anul 1977. Deplasare la Capernaum, supranumit „Orașul Domnului”, Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor, Muntele Fericirilor – locul unde Mântuitorul a rostit Fericirile. Opțional și în funcție de timp și de starea atmosferică, plimbare cu o copie a „bărcii lui Iisus”, pe apele Mării Galileii și vizită la Caprice, la fabrica de aur și diamante. Cazare și cină în orașul Tiberias la hotel de 4*.

La ora 20:00 ne îndreptăm spre Muntele Tabor și vom urca la biserica grec-ortodoxă a Schimbării la Față a Domnului. Vizitarea mănăstiri și a celor 3 colibe simbolice. Participare la Sfânta Liturghie. Ora coborârii va fi stabilită de grup. Retur la hotel și odihnă.

Ziua III

Mic dejun. Deplasare spre Valea Iordanului. Yardenit-vizită la locul amenajat al botezului Domnului Hristos. Deplasare la Ierihon cel mai vechi oraș din lume, apoi urmează vizită la biserica grec-ortodoxă unde vom vedea dudul lui Zaheu, Biserica și Căminul românesc de la Ierihon. Coborâm la Marea Moartă, - 400 m, cea mai joasă altitudine de pe glob și vom ajunge la Qumran (vechiul Centru al Esenienilor), scurtă oprire la magazinul cu produse cosmetice. Opțional și în funcție de timp baie în Marea Moartă gratuit la ștrandul Chibutzului Kalia. Continuăm drumul cu autocarul până la Hozeva și vizităm Mănăstirea Sf. Gheorghe, unde se păstrează moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua IV

Mic dejun. Bethleem, vizitarea bisericii orodoxe și a cripei unde s-a născut Domnul, apoi a Bisericii romano catolice Sf. Ecaterina și Grota Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua V

Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Fleuit (Domnul a plâns), Grădina Getsimani cu Biserica Națiunilor (Agonie), Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Getsimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Vizitarea casei în care

a locuit Fecioara Maria în Cetatea Antonia. Parcurgem pe jos Via Dolorosa cu cele 14 locuri în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la Piatra Ungerii, intrăm în Mormântul Domnului pentru a ne închina, vizitarea tuturor paracliselor sfinte. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua VI

Mic dejun. Vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul – Cina cea de taină (locul primei biserici creștine din lume), Mormântul marelui rege David. Vizită la Zidul Plângerii și la Biserica românească din Ierusalim. Cină și cazare la hotel de 4* în Bethleem.

Ziua VII

Mic dejun. Vizită la Ein Karem – patria Sf. Ioan Botezătorul-cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea bisericii Sf. Ioan și a Fântâniei Fecioarei Maria. Deplasare la Lod-antica Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Mare Mucenic Gheorghe. Vizită la JAFFA (Iope), cu biserica Sf. Mihail. Deplasare spre aeroportul Ben Gurion la Tel Aviv. Decolare de la Tel Aviv ora 17.40, aterizare la București ora 21.00. Plecare cu autocarul și sosire la Cluj dimineața următoare (24 august 2014).

Preț: 720 EUR

Prețul include:

- Bilete de avion București – Tel-Aviv și Tel-Aviv – București;
  - Taxe de aeroport;
  - Asistență în aeroport la sosire și plecare;
  - Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;
  - 6 nopți cazare la hoteluri de 4* în Tiberias (2 nopți), Bethleem (4 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina;
  - 7 zile demi-pensiune (mic dejun și cină bufet suedez);
  - Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Ghetzimani, Capernaum, Ierihon, Betleem și taxi pentru Muntele Tabor);
  - Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului;
  - Ghid evreu de naționalitate română în Israel;
  - Preot însoțitor pentru grup;
- Pretuțul nu include:**
- Tips-uri pentru șofer și ghid (30 €) - se achită în Israel.
  - Asigurarea medicală de sănătate 35 de lei indiferent de vârstă;
  - Transportul de la Cluj-Napoca la aeroportul Henri Coandă;

PELERINAJ la TAIZE (21 august – 5 septembrie 2014), (pentru tineri până la 29 de ani)

ZIUA I: 21 august

Cluj-Napoca (ORA 16.00 din fața Catedralei Ortodoxe) – Oradea;

ZIUA II: 22 august

Începem ziua cu un tur de oraș al capitalei Cehiei – PRAGA urmat de vizitarea următoarelor obiective-reper: Piața Vaclav, Vechea Primărie (secolul XI), Piața veche, Turnul Stare Mesto, Turnul Mala Strana, Cartierul, Podul Carol, Castelul Hradcany – una din cele mai mari fortărețe din lume;

ZIUA III: 23 august

A treia zi este dedicată orașului luminilor – PARIS, unde vom vizita: Biserica Notre Dame, Turnul Eiffel, Champ de Mars, Champs Elisee, Arcul de Triumf, Domul Invalizilor (cazare);

ZIUA IV – XI: 24 – august – 31 august

Duminică în jurul amiezii vom ajunge la Centrul Mondial de Pelerinaj pentru tineri de la TAIZE, unde, pentru 7 zile, mii de tineri din lumea întreagă se vor ruga, vor lega prietenii și vor transmite un mesaj de încredere, de dragoste și de bucurie tinerească pentru lumea întreagă. (cazare și trei mese pe zi);

ZIUA XI: 31 august

Duminică, 31 august, vom părăsi Comunitatea de la Taize, plecând spre Coasta de Azur: Cannes – Nice – Monaco;

ZIUA XII: 1 septembrie

PISA – ansamblul arhitectural Campo dei Miracoli (catedrala, baptiseriul, cimitirul și Turnul Înclinat). Deplasarea la ROMA. Se vizitează cele mai importante biserici din Roma: Santa Maria Maggiore, Biserica San Giovanni in Laterano, San Pietro in Vincoli. Turul continuă cu Colosseumul, Forumul Roman, Capitoliul și Columna lui Traian. (cazare);

Ziua XIII: 2 septembrie

Mic dejun. Dimineața deplasare cu transport public la Vatican. Se vizitează Muzeul Vaticanului, Capela Sixtină și Bazilica Sfântul Petru. După-amiaza timp liber pentru o plimbare prin centrul orașului Roma. Plecarea spre Milano;

ZIUA XIV: 3 septembrie

La MILANO unde vom vizita Domul, Opera „SCALA” și Galeriile Vittorio Emanuele. În cursul după-amiezii plecăm spre MUNCHEN, unde, în cursul serii, vom vizita Piața Principală și Domul. (cazare);

ZIUA XV: 4 septembrie

Ultima zi o vom petrece în capitala Austriei – VIENA: Palatul Hofburg, Primăria, Biserica Votivă, Domul Sfântul Ștefan;

ZIUA XVI: 5 septembrie

Ne continuăm drumul spre casă pentru ca în cursul nopții să ajungem la Cluj-Napoca.

Preț: 350 EUR

Prețul include:

- Transport cu autocar
- 3 cazări la hotel de tineret (Paris, Roma, Munchen)
- Ghid și îndrumător spiritual

Prețul nu include:

- Intrarea la obiective turistice
- Asigurare medicală
- Contribuția personală – 28 € (acoperă mesele, cazarea și alte cheltuieli ale întâlnirii de la Taize)

Acte necesare:

- Pașaport sau C.I. și asigurare medicală (se pot înscrie tineri până la 29 de ani inclusiv)

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul **Centrului de Pelerinaje Renașterea**, din Piața Avram Iancu nr. 2., la **DL. Cristian Moldovan**. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

**PS EPISCOPUL
VASILE SOMEȘANUL**

*PS Vasile Someșanul în timpul Procesionii de Rusalii,
B-dul 21 Decembrie, Cluj-Napoca, 8 iunie 2014*

Iunie 2014

1 iunie: slujește Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană și rostește un cuvânt de învățătură.

2 iunie: în biserica Mănăstirii "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" de la Turda, oficiază slujba Vecerniei și Sfântul Maslu.

5 iunie: în Aula Facultății de Teologie "Episcop Nicolae Ivan" din Cluj-Napoca asistă la susținerea publică a Tezei de Doctorat în Teologie a doctorandului Victor Măruțoiu. Oficiază Sfântul Maslu în biserica "Sfântul Mina" din Cluj-Napoca.

7 iunie: în biserica Turda Oprișani II oficiază botezul pruncului David Mihai Moldovan.

8 iunie: slujește Sfânta Liturghie în biserica "Sfânta Treime" din Cluj-Napoca. Împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei oficiază slujba Vecerniei și ia parte la pelerinajul de Rusalii.

9 iunie: împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei slujește la sfințirea bisericii cu hramul "Sfânta Treime" din Cluj-Napoca și la Sfânta Liturghie.

10 iunie: oficiază Te Deum la Școala Horea din Cluj-Napoca și asistă la deschiderea concursului școlar: "Cuvântul lui Dumnezeu - Lumina minții și bucuria sufletului".

11 iunie: oficiază o scurtă slujbă în Paraclisul "Sfântul Nectarie" din C.I.P. "Sfântul Nectarie".

12 iunie: slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea "Aco-perământul Maicii Domnului" de la Florești și binecuvîntează punerea temeliei pentru al treilea modul din Complexul "Sfântul Onufrie" pentru copiii cu probleme speciale de la Mănăstirea Florești.

14 iunie: oficiază Te Deum în Paraclisul "Sfinții Trei Ierarhi" și participă la constituirea Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

15 iunie: slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii "Tuturor Sfinților" de la Buscatu-Telcișor.

17 iunie: participă la ședința trimestrială cu părinții protopopi la Centrul Eparhial.

18 iunie: la Școala Specială pentru Deficienți de Auz din Cluj-Napoca se întâlnește cu elevii clasei a X-a.

19 iunie: în Paraclisul "Sfinții Trei Ierarhi" oficiază Sfânta Liturghie și ia parte la festivitatea de premiere a elevilor Seminarului Teologic. Participă la prima ședință a Consiliului Eparhial. În biserica din Rebrîșoara slujește în sobor de preoți la înmormântarea vrednicei preotese Profesoara Onița Vălean.

21 iunie: în Catedrala Mitropolitană oficiază botezul pruncului Vlad Andrei Zăvălean.

22 iunie: oficiază Sfânta Liturghie și binecuvîntarea altarului de vară în Parohia Ilișua, Protopopiatul Beclean.

24 iunie: slujește Sfânta Liturghie la hramul Paraclisului "Sfântul Ioan Botezătorul" de la Mănăstirea "Sfântul Vasile cel Mare" de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin.

26 iunie: în Catedrala Mitropolitană oficiază slujba "Sfințirii Drapelului Național".

29 iunie: slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Penitenciarului de Mare Siguranță din Gherla.

30 iunie: în sobor d eierarhi, oficiază Sfânta Liturghie la hramul Sfintei Mănăstiri "Soborul Sfinților Apostoli" de la Bârsana-Maramureș.

Renașterea Ortodoxiei în Sângeorz la începutul secolului XX

Alexandru Dărăban

veniment de-o importanță covârșitoare pentru istoria neamului românesc, actul de la 1 Decembrie 1918 de la Alba-Iulia este rezultatul luptelor de secole și al eforturilor neconținute ale românilor în vederea realizării unității statale și politice.

Identificată cu năzuințele spre mai bine ale credincioșilor ei, Biserica Ortodoxă Română, prin slujitorii ei, s-a aflat de-a lungul istoriei mereu alături de cei ce luptau pentru propășirea tuturor românilor. În Transilvania, unde situația românilor aflați sub stăpânirea austro-ungară era deosebit de grea, Biserica Ortodoxă Română a fost în primele rânduri ale luptătorilor pentru obținerea de drepturi pe seama păstoriților săi¹.

Unirea românilor din Transilvania cu Biserica Romei a avut o vie frământare în sânul maselor populare românești. Unirea s-a făcut prin forță și teroare, prin înșelăciuni și minciuni. Credincioșii au continuat să rămână în inumană condiție de iobagi, fiind nevoiți să robotească chiar la proprii lor „păstori sufletești”².

În mare parte s-a ajuns ca la 1918, după „Unirea cea mare”, pe Valea Rodnei (partea superioară a Someșului Mare) cât și pe Valea Ilvei să nu mai existe nicio parohie ortodoxă, implicit niciun preot ortodox.

Armata de geniu, călugării, au constituit de la început, cel mai greu domeniu de distrus din cadrul bisericii. Dacă s-a ajuns la renașterea ortodoxiei pe aceste meleaguri, o datorăm, în special, călugărilor de vocație care atrăgeau credincioșii, dovadă a refuzului față de regim și a neîntreprușiei lor legături cu credincioșii.

Primele încercări de reînviere a ortodoxiei pe aceste meleaguri le întâlnim, încă înainte de 1918, în Sângeorzul Român (actualul Sângeorz-Băi, județul Bistrița-Năsăud), care a fost un centru de iradiere a ortodoxiei, prin străduința a doi frați, ieromonahii Antonie și Ioachim Bâznog. Amândoi au fost tunși în monahism în Muntele Athos.

Primul a locuit în Sângeorzul Român până în anul 1919 după care a fost trimis în misiune de către Episcopia Ortodoxă din Cluj (proaspăt reînființată) în Săcelul Maramureșului, apoi în câteva sate din apropierea Clujului (Câmpenești, Pădureni, Chinteni)³.

Al doilea, Ioachim, a rămas în satul natal unde a dus o luptă acerbă pentru renașterea ortodoxiei în aceste locuri. Aceste încercări nu vor fi tolerate de autoritățile bisericești locale (greco-catolice), dar nici de autoritățile administrative austro-ungare (până la 1918) și de autoritățile locale românești de după 1918.

La data de 16 septembrie 1901 protopopul greco-catolic de Rodna-Veche a depus o plângere către autoritățile locale împotriva ieromonahului Ioachim Bâznog. Călugărul era acuzat că „în cadrul comunității ținea, noaptea, ceremonii religioase lezând autoritatea preotului greco-catolic comunal, cauzându-i daune materiale, acceptând de la populație, în schimbul rugăciunilor și ținerea slujbelor, bani și alimente”. Era acuzat ca „fiind un fals călugăr”, totodată, fiind citat „să-și prezinte sursele de venit”⁴. Călugărul nu a răspuns acestei citații, reușind să se refugieze în România, nemaștiindu-se de el până în anul 1904.

La data de 14 septembrie 1904 a fost arestat în satul Nepos (Vărarea, județul Bistrița-Năsăud) fiind reținut și acuzat de judecătorul regional de „trafic cu femei”. În urma acestor învinuiri are loc un proces, care s-a judecat de către Pretura Plasei Rodna, în urma căruia a „fost condamnat la două luni închisoare și achitarea amenzii de 600 de coroane în termen de 15 zile”. După aceea a avut loc un alt proces la Prefectura județului Bistrița în care a mai fost acuzat de „transportarea emigranților și fără permis”. A fost menținută pedeapsa de două luni de închisoare la care s-a mai adăugat încă o lună din transformarea amenzii de 600 de coroane, precum și plata cheltuielilor de judecată în valoare de 33 de coroane. Pedeapsa a fost executată de călugăr începând cu 7 ianuarie 1909 până

¹ Preot prof. dr. Mircea PĂCURARIU, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 2, București, 1981, pp. 596-603 și vol. 3, București, 1981, pp. 349-361.

² Silviu DRAGOMIR, *Românii din Transilvania și Unirea cu Biserica Romei - Documente privitoare la începuturile unirii cu catolicismul roman (1697-1701)*, Cluj-Napoca: Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, 1990, pp. 2-5.

³ Preot Simion ABRAHAM, *Monografia satului Chinteni*, Cluj-Napoca, 2005, p. 150; Arhiva Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (în continuare A.A.V.F.C.), Document III 1-8/1919 și 83/III.12/1924.

⁴ A.A.V.F.C., Document 830/1922, Adresa nr. 291/1922.

în 7 aprilie 1909 în închisoarea din Rodna-Veche. La terminarea pedepsei a mai fost obligat de șeful închisorii să achite încă 22 de coroane și 16 fileri, reprezentând costurile de detenție⁵.

După 1918, călugărul revine acasă începându-și demersul pentru reînvierea ortodoxiei în această zonă. Începe pregătirile pentru construirea unei noi biserici ortodoxe cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. Reușește să cumpere în numele Episcopiei Ortodoxe din Cluj un teren în zona băilor în vederea construirii bisericii. Nu va fi lăsat de autoritățile locale comunale, dar nici de cele județene al cărui prefect era un sângeorzan, Solomon Haliță (bineînțeles, greco-catolic).

Fiind localnic, ieromonahul se hotărăște să construiască biserica pe pământul părinților lui. Îi este întocmit un proiect de arhitectul bistrițean Richard Kramer, după care angajează o echipă condusă de inginerul sângeorzan Emil Buia. Din nou, autoritățile locale îl reclamă, aducându-i diferite acuze, cu scopul de a fi împiedicat în a ridica biserica.

Singurul sprijin îl primește de la Pretura Plasei Rodna Veche, mai ales prin persoana prim-pretorului Ștefănică. La data de 29 decembrie 1923, Pretura din Rodna-Veche dau o decizie favorabilă în ceea ce privește construcția bisericii ortodoxe din Sângeorzul Român, în urma sesizărilor făcute de primăria sângeorzană. În această decizie se menționează locul exact unde urma să se ridice biserica și detalii tehnice în această privință. Totodată prezintă motivele care stau la baza acestei decizii favorabile, după cum urmează:

- Ministerul de Interne a încuviințat în anul 1923 înființarea unei parohii și clădirea unei biserici ortodoxe în Sângeorzul Român;

- S-a făcut inspectarea terenului constatându-se că acest edificiu va corespunde prevederilor legale în această privință;

- Planurile s-au făcut în două exemplare de un arhitect.

În continuare se face mențiunea că protestările comunei Sângeorzul Român nu s-au luat în considerare. Această decizie a fost transmisă autorităților locale precum și preotului greco-catolic din Sângeorzul Român, Aurel Chintăoan⁶.

Printr-o altă adresă, prim-pretorul Ștefănică îl anunța pe arhitectul Kramer că „pe răspunderea mea să începi lucrarea bisericii greco-ortodoxe din Sângeorzul Român... Dacă veți fi conturbați veți primi asistența jandarmeriei...”⁷.

La data de 3 iulie 1924 preotul greco-catolic Aurel Chintăoan din Sângeorzul Român înștiința Episcopia Greco-Catolică din Gherla că „ieromonahul Bâznog lucrează mai departe fiindcă are protectori pe pretorii de la plasa Rodnei care îl sprijinesc în orbia și ticăloșia lui”. Trimitea totodată și copia de pe concesiunea care o avea și scrisoarea pretorului Ștefănică. Mai era adus la cunoștința Episcopiei din Gherla că „de la Oficiul Minelor Statului din Rodna Veche călugărul a primit 25 poște de lemn de brad și 10 trunchii”⁸.

Vestea despre piedicile ce i se puneau călugărului s-a răspândit repede în toate satele din zonă. În sprijinul acestuia se fac demersuri pentru întocmirea unui memoriu și strângerea de semnături din toate satele. Astfel, la data de 14 iulie 1922, se întocmește un memoriu adresat Episcopiei Ortodoxe din Cluj în care se specifica că „pentru trebuințele sufletești credincioșii ortodocși trebuie să alerge zeci de kilometri, la Năsăud, Bistrița sau pe Valea Bârgăului. Pentru a înlesni acest lucru, rugăm Episcopia a înființa în Sângeorzul Român o parohie ortodoxă cu filiile Rodna-Nouă (Șanț), Rodna-Veche, Maieru, Ilva-Mică, Leșu, Sântiosif (Poiana-Ilvei), Măgura (Ilvei) și Ilva-Mare. Primele roade ale strădaniilor călugărului le vom găsi prin sporirea numărului de credincioși ortodocși. Astfel de date le vom găsi în datele statistice din anii 1924 și 1925 care scoteau în evidență că numărul de ortodocși a crescut cu mult mai mult decât se credea, în comparație cu anul 1919. S-a ajuns ca numărul ortodocșilor să depășească cifra de 400 de suflete.

La data de 3 decembrie 1926 pretura Plasei Rodna-Veche a dat o decizie prin care da autorizație de folosire a bisericii ortodoxe, nou ridicate, în comuna Sângeorzul Român. Această decizie a fost comunicată Episcopiei Ortodoxe din Cluj, precum și Primăriei comunale din Sângeorzul Român. Această dată rămâne ca referință privind renașterea ortodoxiei (data oficială), recunoscându-se „de jure” existența ei pe aceste meleaguri⁹.

Prin conținutul acestor rânduri am dorit să prezint câteva date privind contribuția sângeorzenilor, dar și a celorlalți săteni din zonă, la renașterea ortodoxiei pe aceste meleaguri, câteva din roadele și eforturile acestor oameni înzestrați de Dumnezeu cu puterea sacrificiului. Au înțeles că de cele mai multe ori oamenii îl caută pe Dumnezeu atunci când se află în necazuri și suferințe, dar tot de atâtea ori, alinarea suferințelor se face atunci când omul se duce la biserică.

⁵ Ibidem.

⁶ Arhivele Naționale ale României, Serviciul Județean Cluj, Fond Episcopia Greco-Catolică Gherla, Document nr. 291/1923.

⁷ Ibidem, Adresa din 11.V.1924.

⁸ Ibidem, Document nr. 33/1924.

⁹ A.A.V.F.C., Decizia nr 2982/1926.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **Iuni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienă”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În fiecare **sâmbătă**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Iunie 2014

1 iunie: În Biserica „Sfântul Nicolae” din Huedin (parohi: Pr. Dorel Pușcaș și Pr. Ioan Morcan) săvârșește Sfânta Liturghie cu prilejul împlinirii a 5 ani de funcționare a Cantinei Sociale din cadrul Fundației „Protopop Aurel Munteanu”. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot pe diaconul Robert Anton Kovacs, pe seama parohiei „Sfântul Antonie cel Mare” din Colonia Sopor, protopopiatul Cluj II. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

2 iunie: În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Prot. Ioan Jeler și Pr. Cons. Cristian Baciu), participă la programul susținut de elevii din clasele primare ale școlilor de pe raza parohiei cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Muzeul Mitropolitan, participă la manifestarea organizată pentru copii, cu prilejul zilei de 1 Iunie. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Aula Facultății de Teologie, participă la Sesiunea de comunicări, secția practică, prilejuită de împlinirea a 90 de ani de la înființarea învățământului teologic în Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

3 iunie: În „Aula Magna” a Universității Babeș Bolyai, participă la ședința festivă a membrilor Academiei Române, organizată cu prilejul Zilelor Academiei Clujene. Rostește o alocuțiune.

La Biblioteca Academiei Române, participă la Târgul de carte organizat cu acest prilej.

Face o vizită pe șantierul bisericilor „Sfântul Gheorghe” (paroh: Prot. Gheorghe Braica) și „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” (paroh: Pr. Vasile Raus) din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Clinica „Medicală I”.

Face o vizită pe șantierul Centrului Social „Sfântul Onufrie” (coordonator: Protos. Visarion Pașca) de pe lângă Mănăstirea Florești.

4 iunie: La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, participă la vernisajul expoziției de pictură a maestrului Horia Paștină. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

5 iunie: În Aula Mare a Facultății de Teologie, împreună cu PS Părinte Vasile Someșanul, participă la susținerea publică a tezei de doctorat a Drd. Victor Constantin Măruțoiu, la disciplina Noul Testament.

În biserica din localitatea Muncel, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Emanuel Ovidiu, fiul părintelui paroh, Claudiu Vaida. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită în parohia Fânațele Clujului (paroh: Pr. Nicolae Petru Buran).

6 iunie: În Sala Sporturilor din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2014 a Universității Tehnice. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În foaierea Casei Universitarilor, oficiază slujba de înmormântare

re a profesorului Ioan Deleanu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În „Aula Magna” a Universității Babeș Bolyai participă la lansarea volumului „7 teme fundamentale pentru România”, coordonat de Dan Dungaci, Vasile Iuga și Marius Stoian.

Face o vizită la atelierul de pictură în tehnica mozaic din incinta centrului Eparhial. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

7 iunie: Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la Sfânta Biserică și Sfânta Liturghie, în filia Ticu Colonie, a parohiei Dâncu, protopopiatul Huedin. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un iconom pe părintele paroh Viorel Șuteu.

În biserica parohiei Ciceu Corabia, protopopiatul Beclean, oficiază taina Sfântului Botez pentru pruncul Alexandru, fiul părintelui paroh George Cetănaș.

8 iunie (Pogorârea Duhului Sfânt): Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură în Catedrala Mitropolitană. Acordă familiei Dr. Sorin și Dr. Daniela Macarie distincția „Crucea Transilvană”.

Pe un podium special amenajat, în fața Catedralei Mitropolitane, împreună cu PS Părinte Vasile Someșanul, săvârșește Vecernia plecării genunchilor și slujba de sfințire a apei. Rostește un cuvânt de învățătură. Conduce procesiunea îndătinată pe străzile municipiului Cluj-Napoca.

9 iunie: Împreună cu PS Vasile Someșanul, săvârșește slujba de sfințire a bisericii Mănăstirii „Sfânta Troiță” din Feleacu. Pe altarul de vară al mănăstirii, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un arhimandrit pe părintele stareț Alexandru Ghent.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în Procesiunea de Rusalii pe B-dul 21 Decembrie din Cluj-Napoca, 8 iunie, 2014.

În biserica parohiei Brășoru, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Caliopia, fiica părintelui paroh Dan-Ionuț Lupușan. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

10 iunie: În paraclisul Mănăstirii „Sfântul Ioan Jacob Hozevitul” de la Piatra Craiului, săvârșește Sfânta Liturghie și prezidează sinaxa cu stareții, starețele și duhovnicii din Arhiepiscopie. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

11 iunie (Sfântul Apostol Bartolomeu): Cu prilejul binecuvântării lucrărilor efectuate la sfântul locaș și acordării celui de-al doilea hram (Sf. Ap. Bartolomeu), săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica „Înălțarea Sfintei Cruci” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Gavriil Vârva). Rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui slujitor, Iulian Benche, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Acordă domnului Aurel Badiu, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Capela Centrului Eparhial, hirotonește într-un duhovnic pe PC Pr. Robert Anton Kovacs de la parohia „Sfântul Antonie cel Mare”, din Colonia Sopor.

12 iunie: Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Nicula. Rostește cuvântul de învățătură. Acordă PCuv. Arhim. Serafim Măciucă, distincția „Crucea Arhiepiscopală”.

În sala mare a Centrului de conferințe și studii patristice „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare” din incinta Mănăstirii Nicula, prezidează întâlnirea cu preoții pensionari din eparhie. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor și de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Muzeul Mitropoliei, participă la lansarea cărții „Lacrimi la Poarta Cerului” a prof. Eugenia - Mariana Ilea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

13 iunie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox, oficiază slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la absolvirea promoției 1994 de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

14 iunie: În Aula „Nicolae Ivan” a Centrului Eparhial, prezidează ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la Vecernie și slujește la Litie în Catedrala Mitropolitană.

15 iunie: Oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Petru Stanciu, distincția „Crucea Arhiepiscopală”, iar domnului Oliviu Popa distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 iunie: La Facultatea de Teologie, în sala Teofil Arhiepiscopul, examinează pe restanțierii anului III și IV la disciplina Spiritualitate.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Învieria Domnului” (paroh: Pr. Coriolan Dura) și la Mănăstirea „Sfânta Elisabeta” din Cluj-Napoca.

Vizitează Mănăstirile „Mihai Vodă” din Turda și „Sfântul Vasile cel Mare” din Someșul Cald. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

17 iunie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința Permanenței Consiliului Eparhial, cu participarea PC Pr. Protopopi din Arhiepiscopie.

La Facultatea de Teologie, participă la o seară culturală organizată cu prilejul împlinirii a 90 de ani de existență a învățământului teologic în Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În Aula Mare, asistă la concertul coralei „Capella Transilvanica” a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca.

18 iunie: În curtea Colegiului Ortodox participă la festivitatea de încheiere a anului școlar. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Inspectoratul Județean de Poliție Cluj-Napoca. Se întâlnește cu domnul chestor Tudor Grindean.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

19 iunie: În curtea Seminarului Teologic, împreună cu PS Părinte Vasile Someșanul, participă la festivitatea de încheiere a cursurilor. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Reședința Mitropolitană, prezidează ședința Consiliului Eparhial.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” din satul natal, Oarța de Sus.

20 iunie: Săvârșește Sfânta Liturghie în capela cu hramul „Sfântul Gheorghe” din incinta Colegiului Pedagogic „Gheorghe Lazăr”. Rostește cuvântul de învățătură.

În curtea Colegiului Pedagogic, participă la ceremonia de încheiere a anului școlar. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

21 iunie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Matei Roland Ungureanu. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Șintereag (paroh: Pr. Dumitru Constantin Ciupa), protopopiatul Beclean.

➤ În biserica parohiei Țentea, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Paul Ioan, fiul părintelui paroh Paul Mihai Drența. Rostește un cuvânt de învățătură.

Primește la reședință pe domnul General Adrian Tonea, comandantul Diviziei a IV-a „Gemina”.

22 iunie: Săvârșește slujba de sfințire a bisericii din filia Valea Florilor, a parohiei Ploscoș, protopopiatul Turda. Pe altarul de vară din curtea bisericii, oficiază slujba de sfințire a acestuia, Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Emil Baranga. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

23 iunie: La Facultatea de Teologie participă la întâlnirea cu doctoranzii la disciplina Spiritualitate.

Primește la reședință pe PS Părinte Timotei, Episcopul Spaniei și Portugaliei.

Săvârșește slujba Punerii Pietrei de Temelie pentru biserica Mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

24 iunie (Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul): În demisolul bisericii cu hramul „Sfântul Ioan Botezătorul” (paroh: Pr. Ioan Bujor), din Bistrița săvârșește Sfânta Liturghie, rostește cuvântul de învățătură și îi premiază pe elevii bistrițeni laureați la Olimpiada de Religie. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

25-26 iunie: La Reședința Patriarhală din București, sub conducerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la ședința Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române.

27 iunie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților pentru ocuparea postului de preot la parohia Corvinești, protopopiatul Beclean.

La Facultatea de Teologie, participă la ședința Consiliului de administrație.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

28 iunie: În sala de conferințe a „Grand Hotel Italia” din Cluj-Napoca, participă la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a 20 de ani de existență a S.M.U.R.D. Cluj. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În biserica Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului slujește Vecernia și Litia. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, exarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

29 iunie (Sfinții Apostoli Petru și Pavel): Pe altarul de vară al Mănăstirii din Țara Năsăudului, cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru ieromonah pe ierodiaconul Meletie Ileni. Acordă domnului Ioan Scurtu, distincția „Crucea Transilvană”.

Face o vizită în localitatea Romuli, protopopiatul Năsăud. Se întâlnește cu domnul ing. Ioan Monița, primarul comunei.

În cimitirul din Săliștea de Sus, județul Maramureș, se reculege preț de câteva momente și face o rugăciune de pomenire la mormântul adormiților întru Domnul, Vasile și Anuța Vlad. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

La Mănăstirea Bârsana, prezidează ședința Sinodului Mitropolitan.

30 iunie (Soborul Sfinților Apostoli): În sobor de arhieriei, cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie pe altarul de vară al Mănăstirii Bârsana. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (Iunie 2014)

Dacian But-Căpușan

uni, 2 iunie 2014 a avut loc, sub egida 90 de ani de la înființarea învățământului teologic ortodox din Cluj-Napoca (1924-2014), sesiunea de comunicări a secției practice. În cadrul acesteia au fost prezentate următoarele referate: *Episcopul Nicolae Ivan și Prof. Dr. Vasile Petrașcu sau roadele unei colaborări de excepție* (Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu), *Teologul și martirul Florea Mureșanu de la Institutul Teologic Ortodox din Cluj* (Pr. conf. univ. dr. Dorel Man), *Catedra de „Duhovnicie” la Teologia clujeană interbelică (și postbelică)* (Arhim. conf. univ. dr. Teofil Tia), *Începuturile Teologiei liturgice la Academia/Institutul Teologic din Cluj 1924-1953* (Pr. lect. univ. dr. Ioan Bizău), *Înnoire și tradiție în scrisul liturgic al Pr. Prof. Dumitru Bodea* (Pr. lect. univ. dr. Mircea Oros), *Vocația catehetică și omiletică a Pr. Prof. Dr. Andrei Buzdug* (Pr. dr. Liviu Vidican-Manci). Moderatorul manifestării a fost Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății. A participat ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

Marți, 3 iunie 2014, Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai” a găzduit ceremonia de deschidere a Zilelor Academice Clujene. Au rostit cuvinte de salut și alocuțiuni: Președintele Academiei Române, Rectorul UBB, Acad. Ioan-Aurel Pop, prefectul județului Cluj și nu în ultimul rând ÎPS Sa prof. univ. dr. Andrei – Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului (Cu *Academia spre culmile cunoașterii și cu Biserica spre culmile sfințeniei*).

În cadrul evenimentului inaugural Academia Română a acordat Diploma „Meritul Academic” unor personalități ale culturii și științei clujene și naționale.

Ceremonia din Aula Magna s-a încheiat cu un concert de muzică corală românească (piese religioase și populare) susținut de Corul de cameră Psalmodia Transylvanica dirijat de Pr. Prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă.

Joi, 5 iunie 2014 a avut loc în cadrul Școlii doctorale de Teologie ortodoxă „Isidor Todoran” susținerea publică a tezei de doctorat cu titlul: *Anghelologia Noului Testament*. O perspectivă a teologiei biblice contemporane a d-lui Victor Constantin Măruțoiu, alcătuită sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament.

Marți 17 iunie 2014 a avut loc inaugurarea sălilor de curs: *Liviu Galaction Munteanu, Florea Mureșanu și Ioan Bunea*, cadre didactice ale Academiei Teologice Ortodoxe din Cluj. Manifestarea a debutat cu vizionarea unui film documentar, a urmat dezvelirea și sfințirea portretelor celor omagiați. Au rostit alocuțiuni: ÎPS Prof univ. dr. Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, Pr. conf. univ. dr. Dorel Man, Pr. Simion Cristea, Cătălin Bia (nepotul părintelui Ioan Bunea) și Valentina Ghidra (strănepoata părintelui Florea Mureșanu).

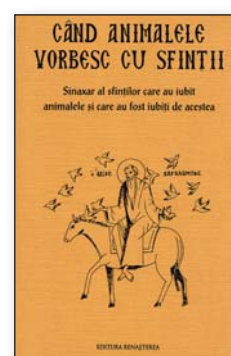
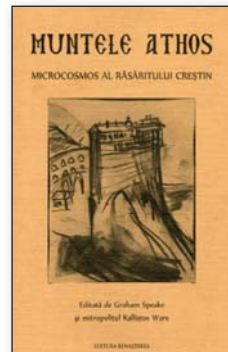
A urmat concertul extraordinar al Corului de cameră Cappella Transylvanica al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, dirijat de Cornel Groza. Concertul a fost realizat în cadrul parteneriatului dintre Facultatea Teoretică a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” și Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și a avut în program lucrări de: Jakob Arcadelt, Dimitri Bortniansky, Pierre Certon, Enrique Fabrez, Orlando di Lasso, Felix Mendelssohn-Bartholdy, Gavriil Musicescu, Maurice Ravel, Constantin Rîpă, Robert Schumann, Emil Simon, Vasile Spătăreanu, Vasile Stanciu, Nicolae Ursu.

Miercuri 18 iunie 2014 Centrul cultural Rus al UBB în parteneriat cu Centrul de Creație și Cercetare Continuă „Sf. Evanghelist Luca” al Facultății de Teologie Ortodoxă a organizat manifestarea cultural-artistică: *Arta, spiritualitatea, pictura: o împărăție a eternității*, care a cuprins o sesiune de comunicări în care au fost evocate relațiile româno-ruse din anul 1914, dintre România regală și Rusia imperială, o expoziție fotografică: *Conexiuni istorice româno-ruse: la 100 de ani de la vizita împăratului Nicolai al II-lea în România, 1-14 iunie 1914* și o expoziție de pictură: *Interferențe artistice româno-ruse*.

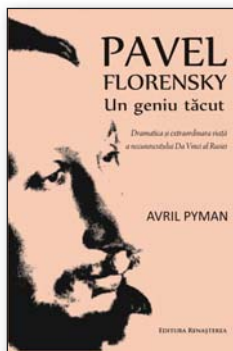
EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

KALLISTOS WARE & GRAHAM SPEAKE (eds.), *Muntele Athos. Microcosmos al Răsăritului Creștin*, Colecția Spiritualitate 5, 282 pag., format 127x20 mm., Preț 25 lei.

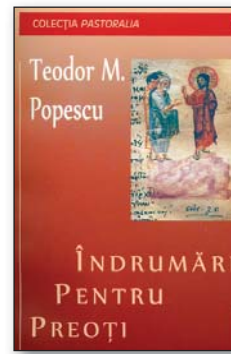
Când animalele vorbesc cu Sfinții. Sinaxar al sfinților care au iubit animalele și care au fost iubiți de acestea, Colecția Spiritualitate 6, 140 pag., format: 130x200 mm Preț 30 lei.

AVRIL PYMAN, *Pavel Florensky. Un geniu tăcut. Dramatica și extraordinara viață a necunoscutului Da Vinci al Rusiei*, Colecția: Mari teologi ai sec. XX, 2, 492 pag., format: 135x200 mm, Preț: 45 lei

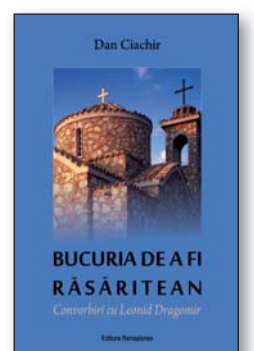

ARHIM. ZAHARIA ZAHAROU, *Răscumpărând vremea (Efeseni 5, 16). Cuvinte de mântuire către inimile iubitoare de Hristos, împărtășite la Cluj-Napoca, 5-7 iunie 2012*, 138 pag., format: 130x200 mm, Preț: 10 lei

DAN CIACHIR, *Bucuria de a fi răsăritean. Convorbiri cu Leonid Dragomir*, 164 pag., format 127x200 mm. Preț 15 lei.

TEODOR M. POPESCU, *Îndrumări pentru preoți*, Colecția: Pastoralia 1, 79 Pag., format: 127x200 mm Preț: 5 Lei

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Pr. Ioan Bizău, Dacian But Căpușan, Mircea Gelu Buta, Elena Chircev, Doina Curticăpeanu, Cezar Login, Pr. Grigore Dinu Moș, Marcel Munteanu, Pr. Dan Popovici, Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Semințele martirajului

Bogdan Herțeg

Interviu filmat cu doamna Aspazia Oțel Petrescu și proiectat în cadrul comunității Bisericii Studenților

La sfârșit de iunie, înainte ca studenții să plece în vacanță, câțiva membri ai redacției revistei Arthos, în colaborare cu ASCOR Cluj-Napoca și cu alți tineri ai comunității Bisericii Studenților, au organizat un eveniment special, un eveniment de aducere aminte și de cinstire a celor care au suferit cumplit, dar care au biruit suferința și umilința trăite în închisorile comuniste. Tinerii au invitat publicul să vizioneze un film documentar, un interviu-filmat cu doamna Aspazia Oțel Petrescu, una dintre femeile dârze ale neamului românesc care a îndurat umilințele din penitenciarele ororii ai secolului trecut. Prezența numeroasă a spectatorilor, peste o sută de persoane dornice să se adape de la izvoarele adevărate ale poporului român, a confirmat faptul că mai există dorința de a nu da uitării și de a nu călca în picioare jertfa celor care și-au asumat suferința pentru acest neam și pentru această țară.

Deseori ajungem la concluzia că nu prea mai suntem în stare să recunoaștem valorile și să ne raportăm firesc la oamenii adevărați de printre noi. E ca și cum inconsistența acestei lumi a intrat în noi, precum intră frigul în oase, iar indiferența și-a depus florile bolnăvicioase pe ochii noștri. În ce măsură mai putem resimți căldura sufletească, în ce măsură mai putem vedea limpede lumina? Uităm ceea ce nu trebuie uitat.

Mergând împotriva acestei uitări a valorilor, tinerii din conducerea ASCOR Cluj mi-au spus că au vorbit cu doamna Aspazia Oțel Petrescu. O doreau printre noi la Cluj-Napoca, orașul în care a studiat, a dat dovadă de curaj, dar și a pătimit. Fiindcă doamna Oțel Petrescu are 90 de ani, a rămas realizabilă varianta unui interviu filmat. Mi-au spus: „Te așteaptă!”. Eram bucuros, dar și cuprins de grija că se va întâmpla ceva și nu vom ajunge. Era același sentiment ce m-a încercat când mi s-a arătat pe neașteptate șansa de a merge pentru prima dată în Sfântul Munte.

Și ne-a așteptat nu un munte, ci un suflet – lucid și încărcat cu memoria unei suferințe cu sens creștin. Mulți poate o recunoașteți pe doamna Aspazia din documentarele despre Părintele Arsenie Boca. Ea este cea care la prima întâlnire cu duhovnicul Ardealului îi surprinde privirea acestuia, ochii lui apărându-i ca o imensitate de albastru, având impresia că un cer infinit o privește cu doi ochi omenești. Dar nu atât pe această cărare cunoscută a cunoașterii Părintelui Arsenie am vrut să pășim, cât pe cărările suferinței din

viața doamnei Aspazia. Și cu blândețe și intensitate revelatoare ne-a purtat prin pelerinaje ale închisorilor comuniste. Paisprezece ani de închisoare politică nu sunt o glumă:

„Suferința înseamnă durere, cine nu știe lucrul acesta... Afară era o glumă pe lângă ce am trăit noi acolo. Suferința este durere, dar noi am învățat să o dominăm. Ne-am împrietenit cu durerea. Cum? Asumându-ne suferința: am oferit această suferință ca jertfă pentru învierea neamului românesc. Aveam o motivare foarte înaltă. Și pentru aceasta durerea era durere, frigul era frig, foamea era foame, tortura era tortură, nu aveai cum să le îmblânzești. Fiara era fiară, cum spune Radu Gyr în una din poeziile lui. Dar însușindu-ne această suferință, ea era suportabilă.” Cuvintele doamnei Aspazia se acumulau cu rapiditate și certitudine, refăcând portretul unei suferințe cu sens înalt: „Faptul că noi suferim așa cum a suferit Iisus, în numele unui principiu de mântuire, de umanitate, ne făcea cumva foarte apropiați de El. Îi simțeam prezența concret, dacă puteți să vă imaginați lucrul acesta. Erau mai mult decât o biserică clipele în care noi ne adunam într-o rugăciune comună. Și era un ecumenism, nu acesta new-age-ist, care este, de fapt, un sincretism, un amestec, o harababură”.

După trei ore de luciditate existențială, doamna Aspazia Oțel Petrescu ne-a oferit prăjituri. Aștepta un alt grup, de la București, dar se îngrijea încă deplin de noi. Și ne vorbea lucruri mari cu ușurință și naturalețea unui act de respirație. Atunci a ajuns până la noi, până și la mine, o căldură luminoasă concretă, deși nevăzută. Am înțeles atunci că doamna suferinței era și o doamnă a iubirii creștine. Trebuia oare să spun ceva? Trebuia să arăt că am devenit cumva conștient de acest dar duhovnicesc demn de Sfântul Munte? Nu știu. Totuși, am spus: „Am fost învățuți așa... în dragostea dumneavoastră”. Răspunsul a fost sincer și modest: „Da, să știți că o am. Așa, puțină, dar o am.”.

Cununa Secerișului – obicei din străbuni evocat de tinerii din comunitatea Bisericii Studenților

Iulia Anamaria Mureșan, Tatiana Onilov

După Liturgia praznicului Pogorării Sfântului Duh, tinerii comunității Bisericii Studenților din Hașdeu, îmbrăcați în straie populare, au prezentat o serie de obiceiuri sin străbuni legate de perioada secerișului, atunci când lanurile de grâu sunt doldora de roade multe. În această zi, mai ales în comunitățile rurale, preotul ieșea cu toți credincioșii în câmp și sfințea holdele mănoase. Un crâmpoi din această tradiție a fost prezentat de către tinerii comunității Bisericii Studenților în cadrul spectacolului *Cununa Secerișului*.

Tinerii s-au pregătit din timp pentru acest eveniment. După o documentare minuțioasă în prealabil și după întâlniri

zilnice pentru repetiții, grupul de iubitori ai datinilor străbune au încercat să refacă *ceremonialul agrar*, întâlnit în majoritatea satelor din Transilvania, numit *Cununa Secerișului*.

Acest ceremonial se făcea în mod tradițional în perioada dintre Pogorârea Sfântului Duh și sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, atunci când grâul era gata de secerat. Cei mai harnici gospodari invitau consătenii la secerat. Invitația se lansa, de obicei, duminică, după Liturghie, iar cei mai vizați și mai

așteptați ajutători erau fetele și feciorii satului. Lor li se spunea că sunt așteptați de gospodarul care are cele mai mănoase holde, pentru a-i seceră grâul și pentru a-i împleți *Cununa*.

Așa se face că în ziua aleasă, de cu dimineață, tinerii porneau la holdă și începeau seceratul, fiind însoțiți și de câțiva bătrâni care îi învățau cum să lege snopii, iar pe fete cum să împletească *Cununa* și *Buzduganul* (*Crucea*). Toată munca lor se făcea cu cântec și cu povestiri despre obiceiurile secerișului. Mai spre după-masă, când era gata *Cununa*, alaiul de secerători pornea de pe holdă la *casa gazdei*, unde se pregăteau mese întinse. La plecare se cânta *Dealul Mohului*, cântec străvechi ce amintește de elementele esențiale ce țin de lucrul pământului și de recoltarea roadelor. Apropiindu-se de casa gazdelor, se cânta *De unde Cununa vine*, iar odată ajunși în ogradă, începeau urări din ce în ce mai frumoase: *Deschide gazdă poartă! Că-ți aducem Cununa...* Apoi, gazda îi invită pe secerători la joc, dar nu înainte de a duce *Cununa* și *Buzduganul* la sfințit, la preotul din sat.

Din acest frumos ceremonial tinerii comunității Bisericii Studenților au reprodus un fragment, cel care cuprinde momentele în care ceata de secerători pleacă de la holdă spre gazda care îi omenește și cel în care fetele și feciorii se prind în horă, încheind cu dansurile *Feciorescul* și *Învârțita din Transilvania*, pe care tinerii le-au învățat pe parcursul anului universitar care a trecut, în cadrul cursului de dansuri populare, împreună cu profesorii Camelia și Neluțu Motoc.

Deși obiceiul secerișului s-a pierdut de-a lungul anilor, așa cum s-a întâmplat cu multe din tradițiile frumoase ale poporului român, tinerii au adus multă bucurie și voie bună întregii comunități prin revigorarea acestei datini.

Matematica frumuseții. O doxologie în formule și ecuații

Tatiana Onilov

În începutul lunii iunie, Biserica Studenților din Cluj-Napoca a găzduit o conferință ad-hoc susținută de unul din foștii ascoriști și membri ai acestei comunități din Campusul Universitar Hșdeu. Evenimentul a fost o frumoasă reîntâlnire cu Ovidiu Bagdasar, matematician cu formare clujeană, în prezent lector universitar la Nottingham și Liverpool, în Marea Britanie și membru activ al comunității românești din Anglia, fiind cântăreț la două dintre parohiile ortodoxe din Regatul Unit. *Matematica frumuseții. O doxologie în formule și ecuații* a fost tema centrală a discursului matematicianului Ovidiu Bagdasar, care timp de două ore și jumătate a ținut publicul cu respirația la gură, demonstrând o teoremă a frumuseții matematicii.

Despre matematică se spune că este „știința științelor” sau că este „regina științelor”. Afirmatia poate fi lesne de înțeles pentru iubitorii de logaritmi, sinusuri și cosinusuri, asimptote și limite. De fapt, în cazul acestor experți, creierul lor nu are limite în a vedea soluțiile și rezolvările unor probleme mult prea complicate. Dar, pentru ceilalți, majoritari în a nu înțelege tainele radicalilor, matricelor sau a elementelor ce țin de fractar, matematica este, de cele mai multe ori, o știință de neînțeles, de neatins, imposibil de îndrăgit. Tehnici mult prea greoaie de predare, neputință de asimilare, oroare față de exercițiile interminabile sunt piedicile și sechelele cu care se aleg mulți în urma confruntării cu matematica în școli și licee.

Cu toate acestea, Ovidiu Bagdasar a reușit să combată multe stereotipuri vizavi de ceea ce înseamnă matematica și a putut să deschidă cu adevărat noi înțelesuri și orizonturi pentru „știința științelor”. Mai mult decât atât, publicul prezent a avut marea șansă să descopere că există o strânsă legătură între matematică, viața duhovnicească și descoperirea lui Dumnezeu prin formule, aparent greu de înțeles.

Potrivit invitatului, Sfinții Părinți, mai ales din primele secole ale creștinismului, precum Sfinții Vasile cel Mare, Ioane Gură de Aur, Grigorie, dar și mulți alții, studiind la școlile grecești de mare rafinament și de înaltă ținută morală, aveau printre materiile obligatorii și matematica. Se adevărește, astfel, că teologia și matematica nu se exclud deloc, din potrivă se completează armonios, dând sens și mai profund atât noțiunilor teologice, cât și descoperirilor matematice. „Infinitul, convergența, fractar și dimensiune, șiruri, ciclicitate sunt noțiuni pe care teologii le-au înțeles și asupra cărora au contemplat, iar matematicienii le-au explicat”, a afirmat Ovidiu Bagdasar, subliniind că și unii, și alții prin contemplație sau prin cercetare au ajuns să îi dea Slavă lui Dumnezeu pentru toate legăturile pe care le-a stabilit încă de la Facere.

În prezent, pe lângă orele de la universitate, Ovidiu Bagdasar desfășoară o amplă activitate de cercetare explorând și descoperind tainele *numerelor Fibonacci*. A reușit să descopere o legătură a *numerelor Fibonacci* pe care o aplică pentru a ajunge la rezultate uluitoare care pot fi aplicate în diverse domenii. De exemplu, datorită cercetărilor în această direcție și, mai ales a aplicațiilor care au rezultat din găsirea tainelor matematice a acestor numere, Ovidiu Bagdasar susține că există o transpunere practică a rezultatelor obținute, mai ales în domenii precum biologia, informatica, în administrație publică, ba chiar și în muzică. În biologie *numerele Fibonacci* și-au găsit rostul într-o cercetare ce ținea de aderarea celulelor, urmând ca pe baza unui

model matematic să se purceadă la elaborarea unui medicament revoluționar. În ceea ce privește administrația publică, funcționarii britanici din orașul Derby au pus în funcție o aplicație matematică gândită pe baza *numerelor Fibonacci*, un întreg sistem folosit la optimizarea și colectarea deșeurilor.

Invitatul a reușit să capteze atenția tuturor celor prezenți la eveniment, iar multiplele întrebări care i s-au adresat au dat dovadă de faptul că matematica poate stârni interes și poate cataliza oamenii spre a folosi această știință în viața cotidiană, în cercetări inovatoare, dar, de asemenea, matematica mai poate ridica mintea spre Creatorul a toate, spre descoperirea Lui în minunatele legități fizice, matematice, informatice și în multe alte ramuri ale științei.

Un nou Daniel Turcea. O nouă poezie

Ana-Maria Neag, Bogdan Herțeg

Daniel Turcea ilustrează prin opera sa două modalități diferite de a scrie poezie. Studiarea operii sale devine atractivă tocmai prin sesizarea mutațiilor ce s-au produs la nivelul conștiinței creatoare, în funcție de aceste modalități. Primul volum, *Entropia* (1970), reflectă preocuparea pentru construcția poetică, pentru natura creării poeziei. Afiliindu-se onirismului estetic, va miza pe configurarea geometrică a unui univers interior dezmembrat, pe proiectarea unei stări menite să-i confere conștiinței creatoare siguranța formulării totalizatoare; de altfel, în concepția sa, „onirismul nu e supus hazardului, fiind o poezie-dicteu a ideii”. Această dorință de control asupra propriului text, cunoaște însă un efect contrar, întrucât conștiința poetică nu reușește niciodată să cuprindă cuvântul în dimensiunea sa revelatoare. Se instituie astfel o luptă pe două planuri în ceea ce privește fuziunea ideatică, dar și relativismul limbajului.

Odată cu revelația, ca salt ontologic, preocupările se modifică: se caută substanța poetică, nu poetizarea. Aceasta din urmă nu mai este necesară de vreme ce revelația însăși este poezie și are structură poetică. Intervenind în existența lui Daniel Turcea, care era deja poet, revelația generează poezie și este simultană cu ea (experiența și creația poetică se manifestă simultan). Fiind vorba despre o revelație a creștinismului ortodox, poezia devine ortodoxă. De asemenea, în conștiința creatoare ce se află sub impactul revelației, nu structura dictează asupra conținutului revelat, ci invers. Sensul major al ultimului volum de versuri – *Epifania* (1978) – nu se poate face astfel decât în cheie ortodoxă, dar nu ca discurs dogmatic, ci ca taină trăită. Capcana unor direcții critice a fost să o citească în cheia metafizicilor orientale sau conform unor interpretări simbolice uzuale și să piardă din vedere sensurile și implicațiile ultime ale universului liric.

Versul lui Daniel Turcea se situează într-un spațiu al tainei. Pentru a-l proteja și a-l împărtăși, poetul a transpus rugăciunea în poezie, dar acest lucru nu diminuează în niciun fel valoarea estetică. Așadar, el nu se stinge ca poet sub ortodoxie, ci renaște, devine sublim.

Iubirea ca iertare

*gustul
sărat al morții. Roua
pe crisantemă*

dar, iubitei

fără nume

*Iisuse, ce va fi cu ei
străini cum sunt
acum*

*și frumusețea armei
în crângul înflorit*

(Roua pe crisantemă)

O formă de manifestare a iubirii agapice este iertarea, sentiment ce presupune înțelegerea suferinței umane, asumarea ei. Într-un alt poem (*Iertare*), Daniel Turcea arată că prin propriile sale capacități, omul nu poate asuma singur suferința în chip deplin: „plecați genunchii inimii/ numai Lumina poate ierta/ îndumnezeind”.

În textul de față, *roua pe crisantemă* primește funcții similare cu cele ale simbolului *luminii* din poezia citată: îndumnezeirea.

Primele versuri surprind imaginea morții spirituale. Gustul morții înglobează de fapt, gustul suferinței concretizat în lacrimi. La rândul ei, suferința presupune o stare de însetare perpetuă (sugestie marcată prin epitetul „sărat”), o sete dureră fără nădejdea de a fi mai domolită.

Căderea picăturii de rouă vine să oprească această sete de dimensiuni cosmice, expresie a morții lăuntrice. Roua simbolizează, în primă fază, lacrima omului ce mișcă sufletul spre Dumnezeu, întorcându-l de la tânjirea după lume. Totodată, ea este lacrima lui Dumnezeu care s-a revărsat peste (pentru) omul aflat în suferința acestui veac (imagine echivalentă cu Întruparea lui Iisus, Care asumă această suferință), dar și lacrima subiectului poetic, îndurerat de moartea lăuntrică a celor însetați de Adevăr. Plânsul acesta – al omului pentru Dumnezeu, al lui Dumnezeu pentru om, al poetului înaintea lui Dumnezeu, pentru cei înstrăinați de El – este, la rândul său, un mod de manifestare a iubirii.

Următoarea imagine poetică problematizează simbolismul crizantemei. Floarea de crizantemă poate fi înțeleasă drept un „simbol solar, asociat ideilor de longevitate și chiar de mortalitate [...] această floare este emblema casei imperiale japoneze”. Fascinația lui Daniel Turcea pentru imaginarul culturii orientale este sesizată încă din primul volum, în care sunt celebrate cu fast multe dintre elementele simbolice aparținând acestui spațiu cultural. În textul poetic de față, crizantema surprinde esențe ale firii umane, vremelnice în trup, cu o predispoziție spre stricăciune, spre moarte, dar eternă prin suflet, purtând însemnele regalității prin potențialul de a accede spre înalt. Prezența acestui simbol în *Epifania* arată că imaginarul oriental din *Entropia* nu a fost suprimat întru totul, reminiscențele cunoscând o reînnoire semantică; ele țin, totuși, mai mult de structura poetică, iar nu de noul conținut revelator.

În cea de-a doua secvență poetică (delimitată de adversativul „dar”), ființa umană capătă concretețe prin imaginea iubitei, ca subiect al unei relații de dragoste cu valențe mistice. Spre deosebire de *Cântarea cântărilor* (în interpretările teologice această carte este înțeleasă ca o alegorie pentru unirea dintre Hristos și Biserica), unde iubitul și iubita se cunosc, au un nume (Sulamita se adresează iubitului astfel: „Numele tău e mir în revărsare”) și poartă un dialog, în poezie, iubita nu este cunoscută sau nu vrea să fie cunoscută de către Mire, ea însăși nemaicunoscându-L. De aici, se instituie și retorica celei de-a treia secvențe, concepută ca o adresare către Iisus, într-o rugăciune ce caută restabilirea relației între Mirele ceresc și mireasă (e vorba de sufletele ce s-au îndepărtat de Dumnezeu): „Iisuse, ce va fi cu ei/ străini, cum sunt/ acum”.

Ultima secvență readuce speranța unei împăcări ce poate surveni tocmai din suferința pe care o preîntâmpină mireasa, odată cu îndepărtarea ei de Mire. Setea de absolut se poate domoli astfel prin cuvântul revelat, fapt sugerat de simbolul armei: „și frumusețea armei/ în crângul înflorit”. Revolta împotriva adevărului se transfigurează prin revelație, în vânărea lui. „Roua pe crisantemă” primește după acest moment noi conotații, legate de dobândirea iertării prin pocăință. Imaginea finală, cea a crângului înflorit conține o revenire la starea paradisiacă, în care Mirele și Mireasa se unesc desăvârșit.

Țechipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com